

Wojewódzki
Urząd Pracy
w Rzeszowie

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W RZESZOWIE

INFORMACJA O EFEKTYWNOŚCI PODSTAWOWYCH FORM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ BEZROBOTNYCH REALIZOWANYCH W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM W 2021 ROKU

RZESZÓW 2022

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
SKRÓTY W TEKŚCIE	6
DEFINICJE POJEĆ	6
OSOBY BEZROBOTNE – UCZESTNICZĄCE W AKTYWIZACJI	7
EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA I KOSZTOWA – 7 FORM Z KATALOGU MRIPS	10
A) EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA	10
B) EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA	12
WSKAŹNIK EFEKTYWNOŚCI KOSZTOWEJ W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM (W ZŁ, OGÓŁEM 7 FORM, W PRZELICZENIU NA 1 AKTYWIZ. BEZROBOTNEGO) *	15
STAŻE	16
SZKOLENIA	17
PRACE INTERWENCYJNE	18
ROBOTY PUBLICZNE	20
DOFINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	21
WYDATKI NA REFUNDACJĘ KOSZTÓW WYPOSAŻENIA I DOPOSAŻENIA MIEJSC PRACY	22
BON NA ZASIEDLENIE	23
PODSUMOWANIE	24
EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA WG TERENU DZIAŁANIA PUP W 2021 ROKU (W PROC.)	29

WSTĘP

Informacja o efektywności podstawowych form aktywizacji zawodowej, realizowanych wśród osób bezrobotnych w województwie podkarpackim w 2021 roku, zawiera zestawienia poszczególnych form. Odbiorcami poszczególnych programów aktywnej promocji zatrudnienia są osoby bezrobotne, zarejestrowane w Powiatowych Urzędach Pracy (PUP). Rejestracja bezrobotnego zakłada, że każda osoba bezrobotna w PUP spełnia kryteria zawarte w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zgodnie z przyjętym zakresem czasowym, analiza obejmuje 2021 rok. Efektywność jest prezentowana według katalogu podstawowych form aktywizacji zawodowej, który jest corocznie ogłaszany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej – Departament Rynku Pracy. Katalog obejmuje główne formy promocji zatrudnienia, z których często korzystają osoby bezrobotne. Interwencja na rynku pracy następuje przez dostępne środki finansowe, wydatkowane z Funduszu Pracy (FP) w celu promocji zatrudnienia i minimalizacji negatywnych skutków bezrobocia.

Od 1990 roku tworzono instytucje działające na rynku pracy, które wraz z powstaniem Funduszu Pracy, zdefiniowanym jako fundusz celowy, stały się trzonem kreowania nowoczesnej polityki rynku pracy. Polegała ona na planowaniu rozwoju zasobów ludzkich w sposób najbardziej racjonalny, który gwarantował wysoki stopień aktywności zawodowej. Powstawały również adekwatne przepisy, które normowały nowe zjawiska zachodzące na rynku pracy, przeciwdziałając wysokiemu poziomowi bezrobocia.

Odpowiednie zapisy w przepisach prawnych wzmocniły nieliczne pozytywne trendy, a minimalizowały wpływ wielu negatywnych procesów, które zachodziły w kolejnych, zmieniających się dekadach. Zarówno przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej, jak i po tym fakcie następował proces implementacji norm prawa unijnego do ustawodawstwa krajowego.

Wobec nowych uwarunkowań wpływających na rynek pracy po 2000 roku istotne znaczenie miał rok 2004 – przystąpienie Polski do UE (od 1.V.2004) oraz rok 2007 oznaczający faktyczne włączenie Polski do strefy Schengen (od 21.XII.2007). Przepisy krajowego prawa pracy zostały dostosowane do obowiązujących umów międzynarodowych. Znaczące zmiany na rynku pracy związane były ze swobodnym przepływem pracowników oraz np. możliwością wypłaty tzw. zasiłków transferowych w wysokości obowiązującej w bogatych krajach UE, pod warunkiem legalnego wykonywania pracy w lepszej części Europy i nabycia prawa do korzystniejszych świadczeń socjalnych z tego tytułu.

W zakresie krajowych programów ograniczenia bezrobocia, ustawodawca w oparciu o doświadczenia dekady lat 90. zmodyfikował i utworzył nowe programy promocji zatrudnienia. Większa różnorodność form aktywnych, skutkowała lepszym dostosowaniem poszczególnych działań do zmienionej sytuacji społecznej. Wpłynęła również na poziom wykorzystania środków FP przez PUP w postaci różnych sposobów na promocję zatrudnienia, w większym stopniu dostosowanych do potrzeb danego powiatu ¹.

Zagadnienia związane ze wzrostem aktywności zawodowej i możliwościami stosowania w celu jego osiągnięcia – aktywnych form promocji zatrudnienia, normuje ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.). Zgodnie z zapisami przytoczonej ustawy, zadania na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – realizują **instytucje rynku pracy** w postaci: 1) publicznych służb zatrudnienia, 2) Ochotniczych Hufców Pracy, 3) agencji zatrudnienia, 4) instytucji szkoleniowych, 5) instytucji dialogu społecznego i 6) instytucji partnerstwa lokalnego.

System zajmujący się problemami pracy, zatrudnienia i aktywizacji zawodowej ma charakter niejednorodny. Są to zarówno instytucje administracji państwowej – rządowej i samorządowej jak i będące organizacjami pozarządowymi (niekiedy prywatnymi, które mają charakter komercyjny). Istotną cechą polityki państwa po reformie samorządowej z końca XX wieku jest autonomiczność (w pewnym sensie) każdej jednostki organizacyjnej. Tworzy to zróżnicowaną strukturę, której efekty wpływają na stan realizacji i efektywność programów. Usługi rynku pracy świadczone przez publiczne służby zatrudnienia ² finansowane są przez 1) budżet państwa, 2) budżet samorządów terytorialnych, 3) Fundusz Pracy, 4) środki Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego (przez określone programy / działania).

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego od 2004 roku, zadania realizowane przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy są

¹ Wzrost liczby działań niekoniecznie przekłada się na ich rzeczywistą efektywność i na trwałość uzyskanych efektów – powstałych jako wynik tych działań.

² **Publiczne służby zatrudnienia** tworzą organy zatrudnienia wraz z powiatowymi i wojewódzkimi urzędami pracy, urzędem obsługującym ministra właściwego do spraw pracy oraz urzędami wojewódzkimi, realizującymi zadania określone ustawą.

zadaniami własnymi samorządów. Koszty działalności urzędów pracy są finansowane z dochodów własnych samorządów lub rządowych środków centralnych (np. rezerwy MRIPS). Publiczne służby zatrudnienia odgrywają istotną rolę w zwiększaniu szans na zatrudnienie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

W świetle ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zadania realizowane przez publiczne służby zatrudnienia dzielą się na **podstawowe usługi rynku pracy**: 1) pośrednictwo pracy (w tym usługi EURES), 2) poradnictwo zawodowe, 3) organizowanie szkoleń oraz na **instrumenty je wspierające**. Aktywizacja osób bezrobotnych to pośrednie (lub bezpośrednie) umożliwienie dotarcia do zatrudnienia, które w przyszłości okaże się jak najbardziej trwałe i celowe ³.

Efektywne zatrudnienie nie jest zależne tylko od części instytucjonalnej rynku, ale również od **sytuacji gospodarczej**. Urzędy pracy otrzymują środki finansowe na realizację aktywnych form. Minister Rodziny i Polityki Społecznej ustala corocznie **katalog podstawowych form aktywizacji zawodowej**, dla których w danym roku są określane wskaźniki efektywności zatrudnieniowej i kosztowej. W 2021 roku zawartość katalogu obejmowała siedem następujących form ⁴ :

- 1. Staże;
- 2. Szkolenia;
- 3. Prace interwencyjne;
- 4. Roboty publiczne;
- 5. Refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy;
- 6. Jednorazowe środki na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej;
- 7. Bon na zasiedlenie.

Opracowanie sporządzono na podstawie danych zawartych w **sprawozdaniu MPiPS-02 (zał.) za 2021 rok** tj. efektywność programów na rzecz promocji zatrudnienia, realizowanych przez

³ Poza aktywizacją osób bezrobotnych z funduszu pracy w ramach typowych działań, urzędy pracy starają się przeciwdziałać oddaleniu od aktywności zawodowej przez osoby zarejestrowane w PUP z dostępnych rezerw i innych funduszy celowych. Inicjują i realizują **programy specjalne**, umożliwiające finansowanie niestandardowych działań wspierających pracę, którą wykonują osoby bezrobotne. Różnorodne działania uwzględniają potrzeby klienta i pracodawcy. Trwały odpływ bezrobotnych z ewidencji PUP z powodu podjęcia pracy pozostaje bardzo istotną częścią działalności publicznych służb zatrudnienia. Powiatowe Urzędy Pracy są pomysłodawcami wielu projektów systemowych, które przyczyniają się w sposób możliwie najbardziej profesjonalny do minimalizacji negatywnych skutków bezrobocia. Pracownicy instytucji rynku pracy niejednokrotnie pozyskują dodatkowe środki finansowe z Europejskiego Funduszu Społecznego na ograniczenie bezrobocia. Bilans ekonomiki państwa jest lepszy wówczas, gdy bezrobotni wykonują pracę niwelując rynkowe deficyty. Na pewno gorsze skutki dla wielkości PKB w regionie, powoduje brak uczestnictwa znacznych grup ludności w społecznym procesie produkcji dóbr i usług.

⁴ Katalog podstawowych form aktywizacji zawodowej w 2021 roku – obejmuje 7 głównych form wsparcia. Jego zawartość zmieniła się od 2020 roku. Od 2021 roku obowiązuje **7 głównych form wsparcia** (dodano bon na zasiedlenie). Z uwagi na pomocniczy charakter dla aktywizacji zawodowej – jak również z uwagi na fakt śladowego udziału w wydatkach Funduszu Pracy – w opracowaniu **nie ujęto efektywności następujących form wsparcia**: przygotowania zawodowego dorosłych, studiów podyplomowych, dalszego kontynuowania nauki, refundacji kosztów przejazdu i zakwaterowania osób, które podjęły zatrudnienie, szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych w innej miejscowości niż miejsce ich zamieszkania oraz zwrotu bezrobotnym kosztów opieki nad dzieckiem w wieku do 7 lat lub opieki nad osobą zależną wówczas gdy nastąpiło – podjęcie zatrudnienia, szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych. Nie ujęto również refundacji składek na ubezpieczenia społeczne – dla rolników zwolnionych z pracy – nie posiadających statusu osób bezrobotnych, częściowej refundacji kosztów zatrudnienia wspieranego – realizowanego na podstawie *przepisów o zatrudnieniu socjalnym* i w przypadku realizacji pracy użytecznej dla społeczeństwa (tzw. prace społecznie użyteczne).

powiatowe urzędy pracy. Zakres sprawozdania zawiera ilość zarejestrowanych osób bezrobotnych, którzy zostali skierowani do udziału w aktywnych programach rynku pracy w 2021 roku.

Dane porównywano rok do roku i zakresu lat wcześniejszych, dla uzyskania szerszej perspektywy czasowej, w której zachodzą analizowane zjawiska. Przy zestawieniu danych należy wziąć pod uwagę dwa nowe aspekty. W 2021 roku zmieniła się zawartość katalogu o jedną dodatkową formę tj. bon na zasiedlenie. Ponadto wydatki funduszu pracy są prezentowane w sprawozdaniu nie jak dotychczas w tys. zł. a w pełnych złotych, z czego wynikała potrzeba podzielenia przez 1000 i odpowiedniego przeliczenia wskaźników, tak by dane były porównywalne z formatami kosztów z lat poprzednich.

Kolejną zmianą, która nastąpiła w latach poprzednich – była inna definicja efektywności. W przypadku określenia, co oznacza „zatrudnienie”, zmiana polegała na **dokładnym określeniu warunków, po spełnieniu których osobę aktywizowaną można uznać za pracującą.** Przed 2015 rokiem obowiązywało tzw. „domniemanie zatrudnienia” tj. jeśli osoba bezrobotna po zakończeniu udziału w formie aktywizacji nie zarejestrowała się ponownie w powiatowym urzędzie pracy w okresie 3 miesięcy, uznawano, że podjęła zatrudnienie niezależnie od *faktycznych powodów braku rejestracji*.

Od 2015 roku do uzyskania efektu zatrudnieniowego konieczne jest, aby osoba bezrobotna po udziale w aktywizacji **pracowała przez co najmniej 30 dni w okresie 3 miesięcy** i z tego tytułu (poza nielicznymi wyjątkami) były odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne do ZUS.⁵

Zmiana sposobu określania **zakończenia aktywizacji** miała szczególne znaczenie w przypadku form przewidujących jednorazową wypłatę środków Funduszu Pracy przy jednoczesnym, stosunkowo długim, okresie trwania danej formy, tj. dla **dofinansowania działalności gospodarczej** oraz **refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy**.

Ocena efektów zatrudnieniowych następowała po upływie 3 miesięcy – po wypłacie środków, a więc w okresie obowiązkowego prowadzenia działalności gospodarczej lub utrzymania refundowanego stanowiska pracy. To powodowało, że **przed 2015 rokiem** – efektywność zatrudnieniowa dla tych form wynosiła 100%, zaś efektywność kosztowa była równa przeciętnej kwocie dotacji czy refundacji, co nie oddawało rzeczywistych skutków interwencji państwa.

⁵ W 2015 roku nastąpiła zmiana metody obliczania efektywności zatrudnieniowej dla podstawowych form aktywizacji zawodowej. Z tej przyczyny wskaźniki efektywności zatrudnieniowej nie są porównywalne z wartościami uzyskanymi przed 2015 r. **Zmiana metody** dotyczyła przede wszystkim **zmiany definicji zakończenia udziału w aktywizacji i zatrudnieniu**. We wcześniejszych latach za datę zakończenia udziału w aktywizacji uznawano datę (w zależności od formy wsparcia) ukończenia uczestnictwa w danej formie wsparcia (szkolenia, staże) lub datę zakończenia finansowania ze środków Funduszu Pracy (m.in. roboty publiczne, prace interwencyjne, refundacja doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy). Począwszy od 2015 r. za datę zakończenia udziału w aktywizacji uznaje się **moment zakończenia okresu zobowiązaniowego**, wynikającego z przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.). W przypadku refundacji kosztów doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy – **okres zobowiązaniowy** na podstawie przepisów wyżej wymienionej ustawy – oznacza okres, w którym pracodawca jest obligowany do utrzymania miejsca pracy utworzonego lub doposażonego ze środków Funduszu Pracy.

Modyfikacja metody przyniosła pozytywny efekt w postaci zwiększenia wiarygodności danych, dotyczących liczby osób faktycznie zatrudnionych po odbyciu aktywizacji z Funduszu Pracy ⁶.

SKRÓTY W TEKŚCIE

- **BDL** – Bank Danych Lokalnych GUS w Warszawie,
- **CEIDG** – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej,
- **EFS** – Europejski Fundusz Społeczny,
- **FA (Formy aktywizacji)** – podstawowe formy aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, o których mowa w corocznej publikacji MRiPS na stronie internetowej (na podstawie delegacji zawartej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy),
- **FP** – Fundusz Pracy,
- **GUS** – Główny Urząd Statystyczny,
- **KRS** – Krajowy Rejestr Sądowy,
- **MRiPS** – Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej,
- **PUP** – Powiatowy Urząd Pracy,
- **UE** – Unia Europejska,
- **Ustawa** – ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z późn. zm.,
- **ZUS** – Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- **WP** – Województwo podkarpackie,
- **WEZ** – Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej,
- **WEK** – Wskaźnik efektywności kosztowej.

DEFINICJE POJĘĆ

EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA – WSKAŹNIK PONOWNEGO ZATRUDNIENIA

(EZ) – jest to iloraz liczby osób bezrobotnych, które w 2021 roku po zakończeniu (lub przerwaniu udziału w określonej formie aktywizacji) – w okresie 3 miesięcy były zatrudnione przez co najmniej 30 dni (BZ 3M 30D) – do liczby osób, które w 2021 roku zakończyły udział w danej formie aktywizacji (B KA).

$$EZ (WPZ) = \frac{BZ\ 3M\ 30D}{B\ KA} * 100$$

Przez zatrudnienie, na potrzeby obliczenia wskaźników efektywności rozumie się:

⁶ Uwagi w tym zakresie zgłaszała również Najwyższa Izba Kontroli. Mankamentem obecnie stosowanej metody jest – w przypadku form wsparcia z długą realizacją takich jakich jak jednorazowe środki na utworzenie działalności gospodarczej czy dotacja na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy – brak faktycznego powiązania między wydatkami i efektami uzyskanymi – w wyniku poniesionych nakładów.

- wykonywanie pracy na podstawie **stosunku pracy, stosunku służbowego** oraz **umowy o pracę nakładczą** (zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 43 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 2004 roku, z późn. zm.),
- wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie **umów cywilnoprawnych**, w tym **umowy agencyjnej, umowy zlecenie, umowy o dzieło** albo w okresie **członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych** lub **spółdzielni usług rolniczych** (zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 11 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 2004 roku, z późn. zm.),
- wykonywanie **działalności gospodarczej** na podstawie **wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS** lub CEIDG.

EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA – KOSZT PONOWNEGO ZATRUDNIENIA (EK) – jest to iloraz w 2021 roku kwoty poniesionych wydatków (kasowo) na daną formę aktywizacji (PW K), przez liczbę osób bezrobotnych, które w 2021 roku po zakończeniu udziału w danej formie aktywizacji uzyskały – w okresie do 3 miesięcy zatrudnienie na co najmniej 30 dni (BZ 3M 30D) ⁷.

$$EK (KPZ) = \frac{PW (K)}{BZ 3M 30D}$$

KOSZT UCZESTNICTWA W PROGRAMIE (KUP) – jest to iloraz w 2021 roku faktycznych wydatków poniesionych kasowo na daną formę aktywizacji (FW K), przez liczbę osób bezrobotnych, które w 2021 roku rozpoczęły udział w danej formie aktywizacji (B RA).

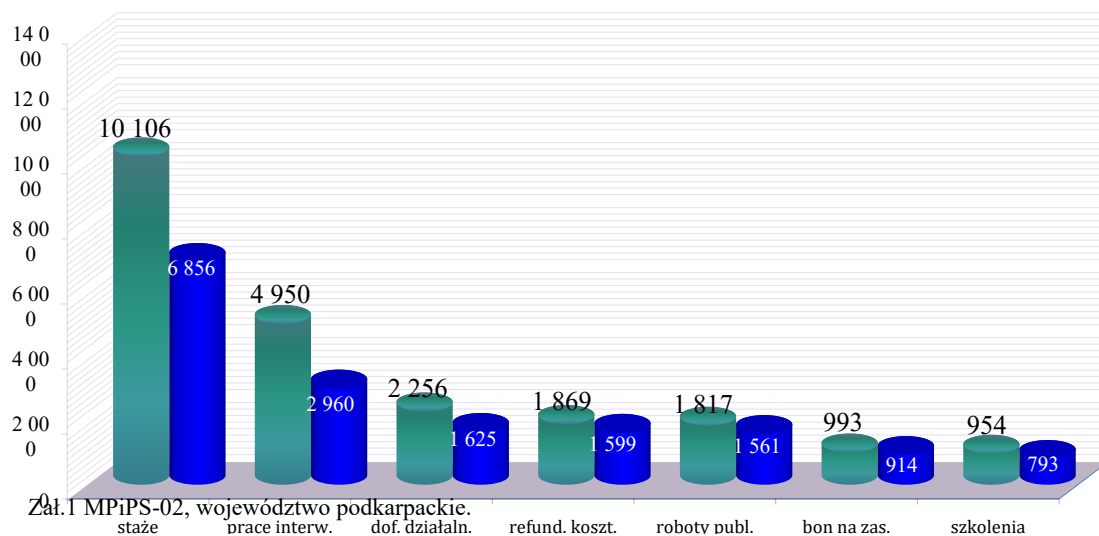
$$KUP = \frac{FW (K)}{B RA}$$

OSOBY BEZROBOTNE – UCZESTNICZĄCE W AKTYWIZACJI

W 2021 roku osoby bezrobotne, które **rozpoczęły** udział w 7 głównych formach aktywizacji z katalogu MRiPS stanowiły **22 945** osób. **Ukończyło** aktywizację, w ramach 7 form – 16 308 osób (71,1 proc. ogółu rozpoczynających). **Najbardziej licznymi formami aktywizacji** były, tak jak w poprzednich latach, staże i prace interwencyjne.

⁷ ZUS U4 – funkcjonalność dostępna dla urzędów pracy, która ma na celu pobranie danych o okresach zatrudnienia na potrzeby badania efektywności zatrudnieniowej. PUP mają możliwość potwierdzenia faktu zatrudnienia osób objętych wsparciem – czyli wymaganych 30 dni – za pomocą usługi informatycznej ZUS U4. Potwierdzenie danych za pomocą tej funkcjonalności systemu jest jedynie pomocnicze w potwierdzaniu statusu osoby zatrudnionej po odbyciu aktywizacji zawodowej.

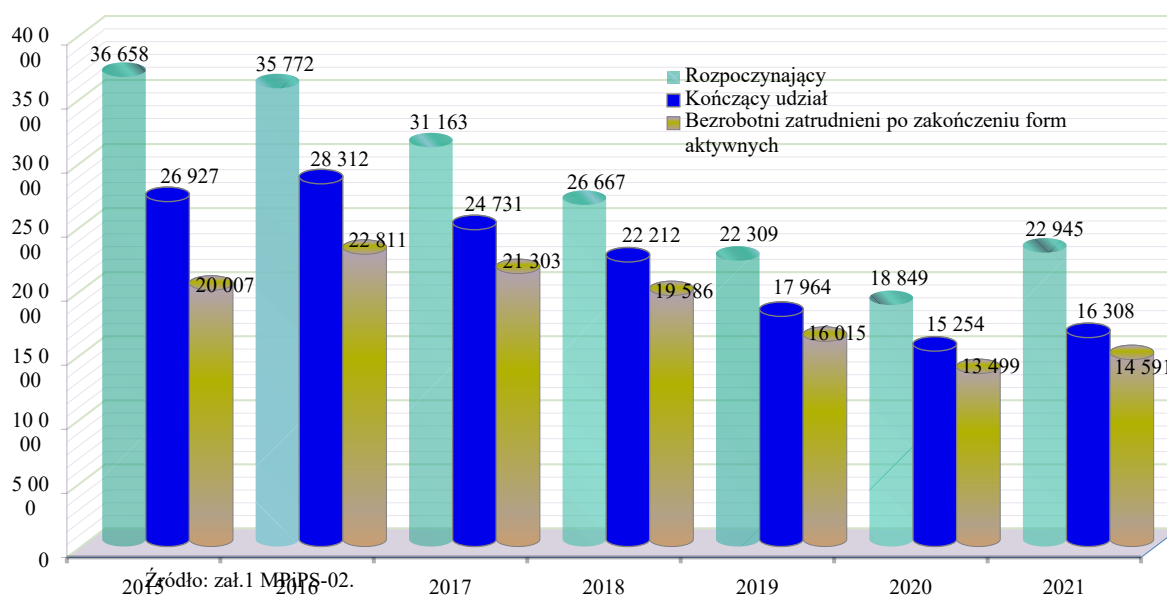
LICZBA UCZESTNIKÓW ROZPOCZYNAJĄCYCH ORAZ KOŃCZĄCYCH AKTYWIZACJĘ W 2021 R.

Staże rozpoczęło 10106 bezrobotnych (44,0 proc. ogółu osób bezrobotnych objętych podstawowymi formami aktywizacji), a następnie: prace interwencyjne 4950 bezrobotnych (21,6 proc.), dofinansowanie działalności gospodarczej 2256 bezrobotnych (9,8 proc.). W ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego aktywizację rozpoczęło 1869 bezrobotnych (8,1 proc.), a roboty publiczne podjęło 1817 bezrobotnych (7,9 proc.). Bon na zasiedlenie otrzymało 993 bezrobotnych do 30 roku życia (4,3 proc.), a szkolenia rozpoczęło 954 osoby bezrobotne (4,2 proc.).

Poniżej zawarto ogólne liczby osób bezrobotnych, którzy odpowiednio – rozpoczęli i zakończyli udział w programach aktywizacji oraz uzyskali zatrudnienie po zakończeniu udziału w aktywnych programach rynku pracy (7 lat, przedział 2015 – 2021 r.).

LICZBA BEZROBOTNYCH ROZPOCZYNAJĄCYCH, KOŃCZĄCYCH UDZIAŁ I ZATRUDNIONYCH PO ZAKOŃCZENIU SUBSYDIÓW W SIĘDMIU FORMACH AKTYWIZACJI

Porównanie 2020 do 2021. Wśród ogólnej liczby rozpoczynających udział w podstawowych formach aktywizacji odnotowano wzrost z 18,8 do 22,9 tys. osób. Różnice występowały również przy porównaniach bezrobotnych kończących udział w danej formie wsparcia (wzrost z 15,2 do 16,3 tys. osób). Zróznicowanie wyników dotyczyło liczby zatrudnionych po zakończeniu (lub przerwaniu z powodu podjęcia zatrudnienia) konkretnej formy aktywizacyjnej – przy porównaniu 2015 – 2021. Największą liczbę osób zatrudnionych z tego zakresu zawiera rok 2016 z liczbą 22,8 tys. osób. Zmiany wzrostu liczby bezrobotnych, zatrudnionych po zakończeniu aktywnych form, analizowanych jako udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych w PUP zostały zamieszczone w postaci procentowych udziałów i zawarte w poniższej tabeli.

UDZIAŁ ZATRUDNIONYCH PO UKOŃCZENIU AKTYWNYCH FORM W STOSUNKU DO POZIOMU BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W PUP

Lata	Bezrobotni zatrudnieni po zakończeniu form aktywnych	Ogólna liczba bezrobotnych 31 XII danego roku	Udział (w proc.)
2015	20007	123514	16,2
2016	22811	107567	21,2
2017	21303	90972	23,4
2018	19586	82933	23,6
2019	16015	75455	21,2
2020	13499	87326	15,4
2021	14591	77291	18,9

Załącznik 1 do MPiPS-02.

Zmniejsza się różnica pomiędzy liczbą osób, które zakończyły udział w 7 formach aktywizacji, a liczbą osób zatrudnionych po odbyciu tych form. Proces ten dowodzi wzrostu efektywności ogółem, co zaprezentowano w poniższej tabeli.

RÓŻNICA POMIĘDZY BEZROBOTNYMI KOŃCZĄCYMI UDZIAŁ W AKTYWNYCH FORMACH A ZATRUDNIONYMI PO ZAKOŃCZENIU AKTYWIZACJI

Lata	Bezrobotni kończący udział	Bezrobotni zatrudnieni po zakończeniu form aktywnych	Różnica liczbowa
2015	26927	20007	6920
2016	28312	22811	5501
2017	24731	21303	3428
2018	22212	19586	2626
2019	17964	16015	1949
2020	15254	13499	1755
2021	16308	14591	1717

Załącznik 1 do MPiPS-02.

Dane szczegółowe dotyczące liczby osób uczestniczących w podstawowych formach aktywizacji, z podziałem na poszczególne formy dla województwa podkarpackiego zawiera poniższe zestawienie.

AKTYWNE FORMY W 2021 ROKU W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM

FORMY AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ	OSOBY, KTÓRE ROZPOCZĘŁY AKTYWIZACJĘ		OSOBY, KTÓRE UKOŃCZYŁY AKTYWIZACJĘ		OSOBY, KTÓRE PODJĘŁY PRACĘ PO UKOŃCZENIU AKTYWIZACJI	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
SZKOLENIA	790	954	735	793	482	523
STAŻE	8841	10106	5591	6856	4590	5889
PRACE INTERWENCYJNE	4396	4950	3330	2960	3134	2796
ROBOTY PUBLICZNE	1649	1817	1465	1561	1348	1487
DOFINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	1764	2256	2286	1625	2256	1579
REFUNDACJA KOSZTÓW WYPOSAŻENIA LUB DOPOSAŻENIA MIEJSCA PRACY	1409	1869	1847	1599	1689	1453
BON NA ZASIEDLENIE	915	993	1192	914	1100	864
RAZEM 6 FORM AKTYWNYCH	18849	21952	15254	15394	13499	13727
RAZEM 7 PODSTAWOWYCH FORM WG KATALOGU MRIPS	19764	22945	16446	16308	14599	14591

Załącznik 1 do MPiPS-02.

Średnio w PUP województwa podkarpackiego w 2021 roku zarejestrowanych było 82430,333 osób (w 2020 roku – 84035,750). PUP-y skierowały do aktywizacji w ramach analizowanych 7 głównych form aktywnych 22,4 proc. ogółu średniego poziomu bezrobotnych (w 2020 r. – 27,8 proc.). W 2021 roku aktywizacja dotyczyła ogółem 22945 bezrobotnych. (w 2020 roku 18849 bezrobotnych) ⁸.

EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA I KOSZTOWA – 7 FORM Z KATALOGU MRIPS

A) EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA

W porównaniu 2021 do 2020 roku, efektywność zatrudnieniowa 7 podstawowych form aktywizacji wzrosła o 0,7 pkt. proc. tj. do poziomu 89,5 proc.

EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA – WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

FORMY AKTYWIZACJI	KOSZTY (W TYS. ZŁ)		EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA**	
	2020	2021	2020	2021
SZKOLENIA	2798,5	3 462,5	65,6	66,0
STAŻE	48 823,4	72 411,5	82,1	85,9
PRACE INTERWENCYJNE	16 205,1	25 483,7	94,1	94,5
ROBOTY PUBLICZNE	16 296,5	20 822,3	92,0	95,3
DOFINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	36 183,5	50 336,9	98,7	97,2
REFUNDACJA KOSZTÓW WYPOSAŻENIA LUB DOPOSAŻENIA MIEJSCA PRACY	29 490,4	42 932,4	91,4	90,9
BON NA ZASIEDLENIE	6 944,5	8 086,5	92,3	94,5
RAZEM 6 FORM AKTYWNYCH	149797,4	215 449,3	88,5	89,2
RAZEM 7 PODSTAWOWYCH FORM WG KATALOGU MRIPS	156 741,9	223 535,8	88,8	89,5

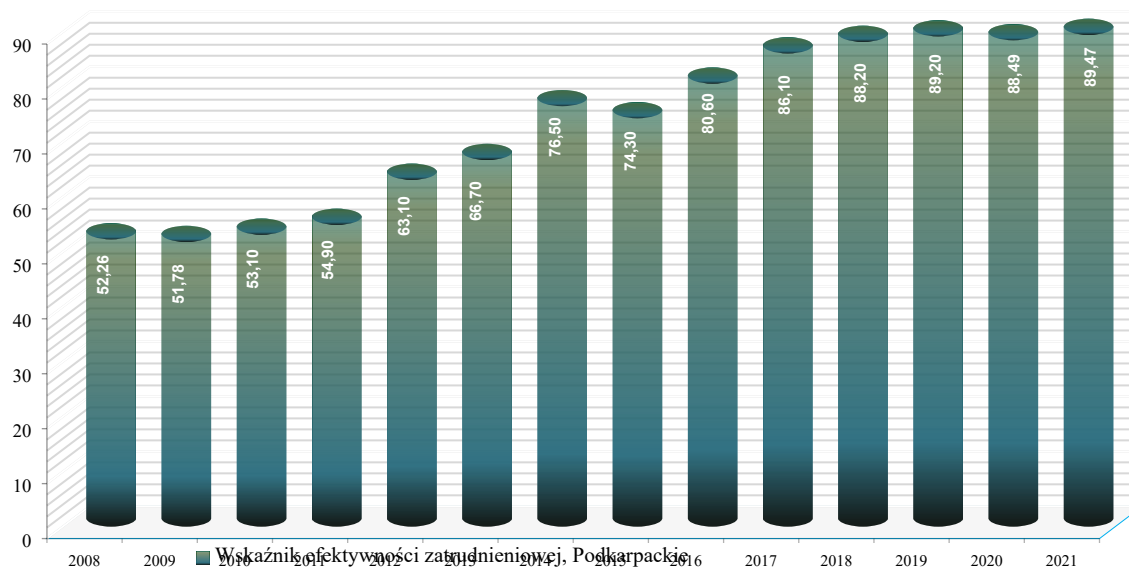
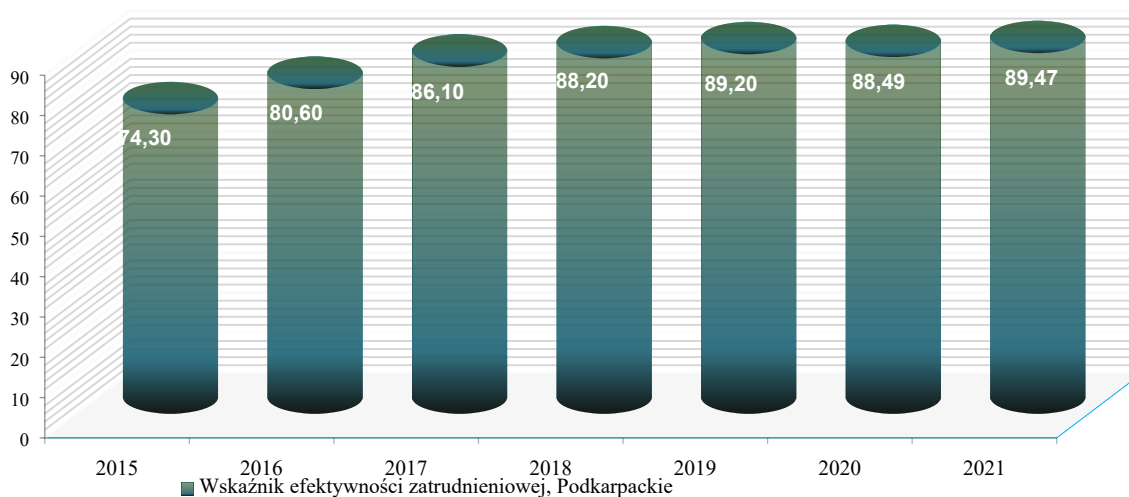
** Efektywność zatrudnieniowa. Osoby zatrudnione wśród kończących daną formę promocji zatrudnienia.

⁸ Załącznik 1 do MPiPS-02, BDL GUS.

Efektywność zatrudnieniowa do 2020 roku zmniejszyła się dla 2 form aktywizacji zawodowej z katalogu MRiPS. Były to odpowiednio: dofinansowanie działalności gospodarczej (spadek o 1,5 pkt. proc.) oraz refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy (spadek o 0,5 pkt. proc.). W pozostałych formach efektywność zatrudnieniowa wzrosła. Były to staże (wzrost o 3,8 pkt. proc.), roboty publiczne (wzrost o 3,3 pkt. proc.), bon na zasiedlenie (wzrost o 2,2 pkt. proc.) oraz prace interwencyjne i szkolenia (wzrost po 0,4 pkt. proc.).

Na poniższych wykresach zaprezentowano dane w szerszej perspektywie czasowej. Jednakże nie należy porównywać analizowanych wartości od 2008 roku w sposób bezpośredni. Głównym powodem są różne definicje (wpływające na sam zakres form aktywnych) jak i zmiany – co do przyjętej metody obliczania wskaźników efektywności po 2014 roku. **Bezpośrednio porównywalny zakres danych należy do przedziału od 2015 roku – wzwyż.**

WSKAŹNIK EFEKTYWNOŚCI ZATRUDNIENIOWEJ W 2021 ROKU W PORÓWNIANIU DO LAT WCZEŚNIEJSZYCH, PODKARPACIE

Załącznik 1 MPiPS-02.

Spadki w stosunku do poprzedniego okresu odnotowano w 2009 roku (do 2008 r.) i w 2015 r. (do 2014 r.) oraz w 2020 r. (do 2019 r.). Od ostatniego spadku obserwujemy wzrost wartości wskaźnika efektywności zatrudnieniowej. W analizowanym okresie nastąpiły zmiany w katalogu podstawowych form aktywizacji zawodowej. W latach 2007 – 2009 zawierał 8 aktywnych form, od 2010 do 2013 – 7 form. Od 2014 do 2020 roku zawierał 6 podstawowych form promocji zatrudnienia. W 2021 roku dodano nową formę – bon na zasiedlenie (7 form).

Zmiany dotyczyły wyłączenia od 2014 roku z katalogu podstawowych form aktywizacji zawodowej **prac społecznie użytecznych i odbywania przez bezrobotnego przygotowania zawodowego w miejscu pracy**. Wraz ze zmianą zakresu katalogu, zawarte były różne definicje efektywności w wydatkach przeznaczonych na poszczególne aktywne formy.

Poniżej przedstawiono zestawienie wskaźników efektywności zatrudnieniowej poszczególnych 7 form aktywizacji osób bezrobotnych w latach 2015 – 2021.

EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA, WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

FORMY AKTYWIZACJI	EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA *							WZROST LUB SPADEK W PKT. PROC. 2015=100 %
	15	16	17	18	19	20	21	
SZKOLENIA	41,4	50,5	64,5	69,6	75,1	65,6	66,0	+24,6
STAŻE	78,2	81,9	84,5	85,2	85,2	82,1	85,9	+7,7
PRACE INTERWENCYJNE	88,1	86,3	90,5	93,2	93,6	94,1	94,5	+6,4
ROBOTY PUBLICZNE	79,1	85,9	91,7	94,2	94,5	92,0	95,3	+16,2
DOFINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	90,2	94,6	95,3	97	97,3	98,7	97,2	+7,0
REFUNDACJA KOSZTÓW WYPOSAŻENIA LUB DOPOSAŻENIA MIEJSCA PRACY	73,9	81,7	86,7	90,2	91,5	91,4	90,9	+17,0
BON NA ZASIEDLENIE	92,6	90,8	91,7	92,9	92,2	92,3	94,5	+1,9
RAZEM 6 FORM (DO PORÓWNAŃ)	74,3	80,6	86,1	88,2	89,2	88,5	89,2	+14,9
RAZEM 7 PODSTAWOWYCH FORM WG KATALOGU MRIPS	74,5	80,8	86,4	88,4	89,4	88,8	89,5	+15,0

* Efektywność zatrudnieniowa, w stosunku do osób, które podjęły pracę po ukończeniu aktywizacji.

B) EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA

W 2021 roku w PUP województwa podkarpackiego wydatkowano ze środków Funduszu Pracy na podstawowe formy aktywizacji zawodowej, realizowane w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej kwotę 223535,8 tys. zł.

EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA – WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

FORMY AKTYWIZACJI	KOSZTY (W TYS. ZŁ)		EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA, WEK * (W ZŁ, ŚREDNI KOSZT NA 1 OSOBE)		WZROST LUB SPADEK EFEKTYWNOŚCI KOSZTOWEJ (W ZŁ, ŚREDNI NA 1 OSOBE)
	2020	2021	2020	2021	
SZKOLENIA	2798,5	3 462,5	5806,0	6 620,4	814,4
STAŻE	48823,4	72 411,5	10636,9	12 296,1	1 659,2
PRACE INTERWENCYJNE	16205,1	25 483,7	5170,7	9 114,3	3 943,6
ROBOTY PUBLICZNE	16296,5	20 822,3	12089,4	14 002,9	1 913,5
DOFINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	36183,5	50 336,9	16038,8	31 879,0	15 840,2

REFUNDACJA KOSZTÓW WYPOSAŻENIA LUB DOPOSAŻENIA MIEJSCA PRACY	29490,4	42 932,4	17460,3	29 547,4	12 087,1
BON NA ZASIEDLENIE	6944,5	8 086,5	6313,2	9 359,4	3 046,2
RAZEM 6 FORM AKTYWNYCH	149797,4	215 449,3	11096,9	15 695,3	4 598,4
RAZEM 7 PODSTAWOWYCH FORM WG KATALOGU MRIPS	156741,9	223 535,8	10736,5	15 320,1	4 583,6

* WEK - Wskaźnik efektywności kosztowej, Efektywność kosztowa tj. koszt ponownego zatrudnienia. W stosunku do osób, które podjęły pracę po ukończeniu danej formy aktywizacji.

Odnotowano wzrost efektywności kosztowej w kategorii razem 7 form, średnio o 4583,6 zł w przeliczeniu na 1 aktywizowaną osobę bezrobotną podejmującą zatrudnienie, która zawiera koszty obliczonych łącznie 7 form aktywizacji zawodowej.

Analizując poszczególne formy aktywizacji, **wzrosty efektywności kosztowej odnotowano we wszystkich analizowanych formach aktywnych. Najwyższy w przypadku następujących:**

- dofinansowanie działalności gospodarczej (wzrost o 15840,2 zł wydatkowanych średnio na 1 zatrudnioną osobę),
- refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia miejsc pracy (wzrost o 12087,1 zł),
- prace interwencyjne (wzrost o 3943,6 zł),
- bon na zasiedlenie (wzrost o 3046,2 zł),
- roboty publiczne (wzrost o 1913,5 zł),
- staże (wzrost o 1659,2 zł).

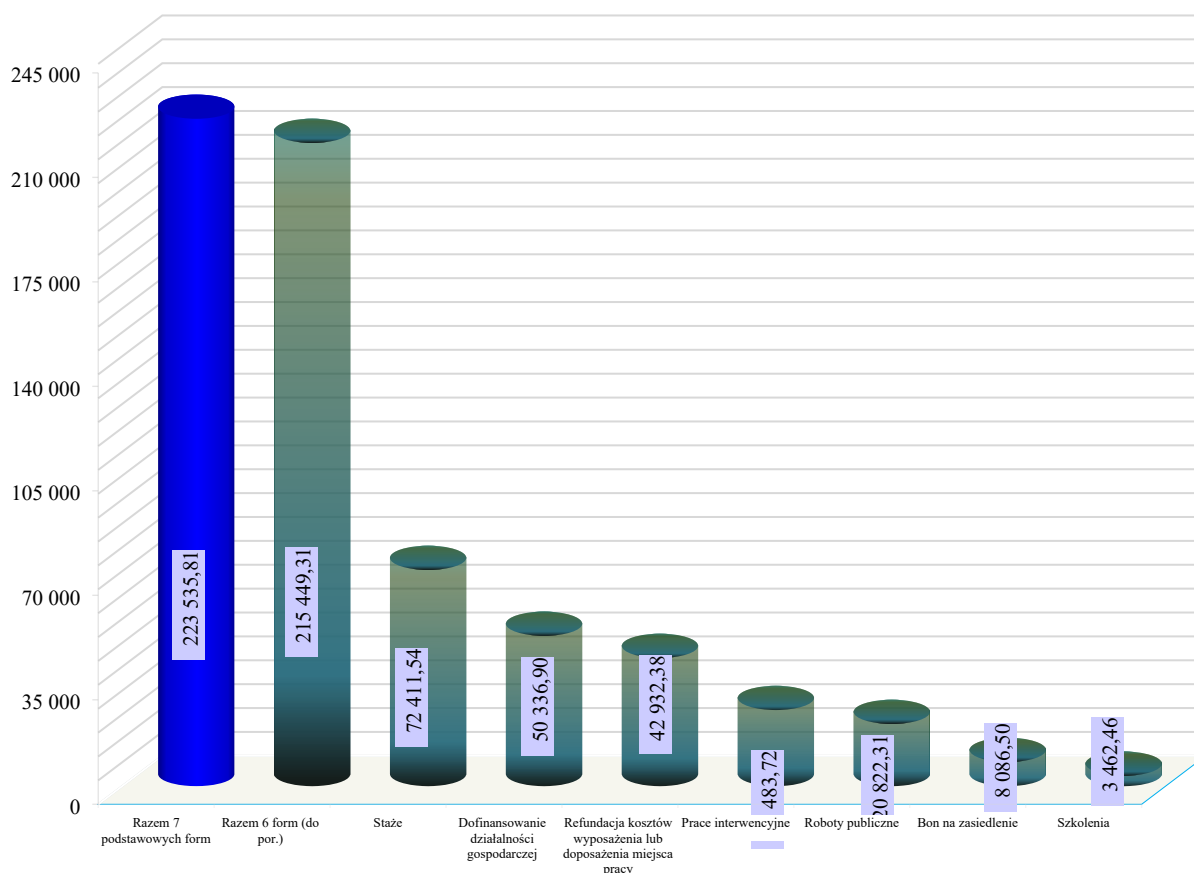
Zmiany WEK wynikają zarówno ze zmian w poziomie interwencji środków publicznych, jak i ze zmian ilości osób, które podjęły pracę po ukończeniu aktywizacji. Obie wartości liczbowe są elementami składowymi wskaźnika.

W przypadku szkoleń, staży, prac interwencyjnych i robót publicznych odnotowano wzrost – zarówno środków adresowanych dla danej formy, jak i osób podejmujących zatrudnienie w okresie 3 miesięcy po ukończeniu danej formy.

W dofinansowaniu działalności gospodarczej, refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy i w przypadku bonu na zasiedlenie odnotowano w 2021 roku wzrost środków przypisanych do danej formy jak i spadek ilości aktywizowanych osób bezrobotnych, którzy pracowali w ciągu 3 miesięcy po zakończeniu robót publicznych w okresie 30 dni (w porównaniu do roku poprzedniego).

Kwoty wydatkowane na aktywizację osób bezrobotnych i struktura procentowa tych wydatków oraz zmiany wskaźnika efektywności kosztowej zostały zaprezentowane na poniższych wykresach.

**KWOTY WYDATKOWANE NA AKTYWIZACJĘ BEZROBOTNYCH W 2021 R.
W RAMACH 7 FORM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ (W TYS. ZŁ)**

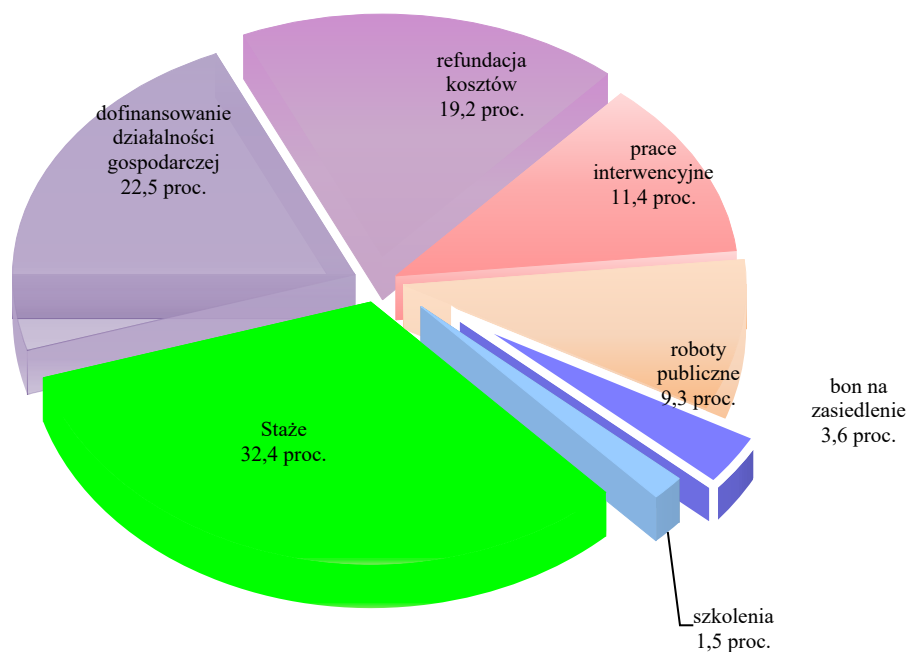
Załącznik do MPiPS-02.

Najwyższe kwoty wydatkowano na staże (72411,54 tys. zł), następnie na dofinansowanie działalności gospodarczej (50336,90 tys. zł) i w celu refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy (42932,38 tys. zł).

Poniższy wykres prezentuje odsetki obliczone od kwot wydatkowanych z FP w 2021 roku wg poszczególnych 7 form aktywizacji zawodowej.

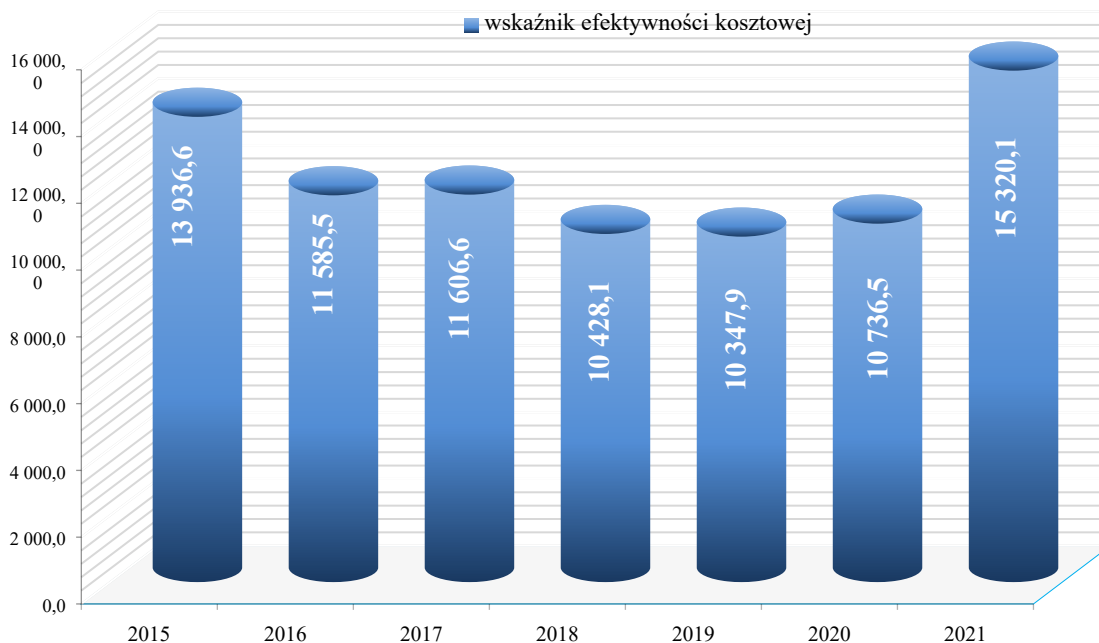
Do trzech najbardziej kumulatywnych należały **staże** (32,4 proc.), **dofinansowanie działalności gospodarczej** (22,5 proc.) i **refundacje kosztów utworzenia miejsca pracy** (19,2 proc.). Łącznie trzy powyżej wymienione formy aktywne to 74,1 proc. ogółu wydatków z FP na formy z katalogu MRiPS.

**ROZKŁAD WYDATKÓW W 2021 ROKU Z FUNDUSZU PRACY
W ZAKRESIE 7 FORM AKTYWNYCH (W PROC.) ***

* Łącznie wydatki na katalogowe formy promocji zatrudnienia, zał. 1 MPiPS-02.

WSKAŹNIK EFEKTYWNOŚCI KOSZTOWEJ W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM (W ZŁ, OGÓŁEM 7 FORM, W PRZELICZENIU NA 1 AKTYWIZ. BEZROBOTNEGO) *

* Przeliczony według 7 form promocji zatrudnienia z katalogu MRiPS. Zał. do MPiPS-02.

WYDATKI NA POSZCZEGÓLNE FORMY AKTYWIZACJI W 2021 ROKU

Formy aktywizacji	Wydatki (tys. zł)	Koszt uczestnictwa (w zł, średni na 1 osobę)	Efektywność kosztowa (w zł, średni na 1 osobę)
Szkolenia	3 462,46	3 629,4	6 620,4
Staże	72 411,54	7 165,2	12 296,1
Prace interwencyjne	25 483,72	5 148,2	9 114,3
Roboty publiczne	20 822,31	11 459,7	14 002,9
Dofinansowanie działalności gospodarczej	50 336,90	22 312,5	31 879,0
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy	42 932,38	22 970,8	29 547,4
BON NA ZASIEDLENIE	8 086,50	8 143,5	9 359,4
RAZEM 6 FORM AKTYWNYCH	215 449,31	9 814,6	15 695,3
RAZEM 7 PODSTAWOWYCH FORM WG KATALOGU MRiPS	223 535,81	9 742,2	15 320,1

Załącznik 1 MPiPS-02, efektywność kosztowa dla 7 form z katalogu.

Najwyższą wartość wskaźnika efektywności kosztowej z katalogu 7 podstawowych form aktywizacji uzyskało **dofinansowanie działalności gospodarczej** (31879,0 zł), **refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy** (29547,4 zł). Powyżej wymienione działania to więcej niż średnia obliczona dla 7 form wskaźników z katalogu MRiPS (15320,1 zł).

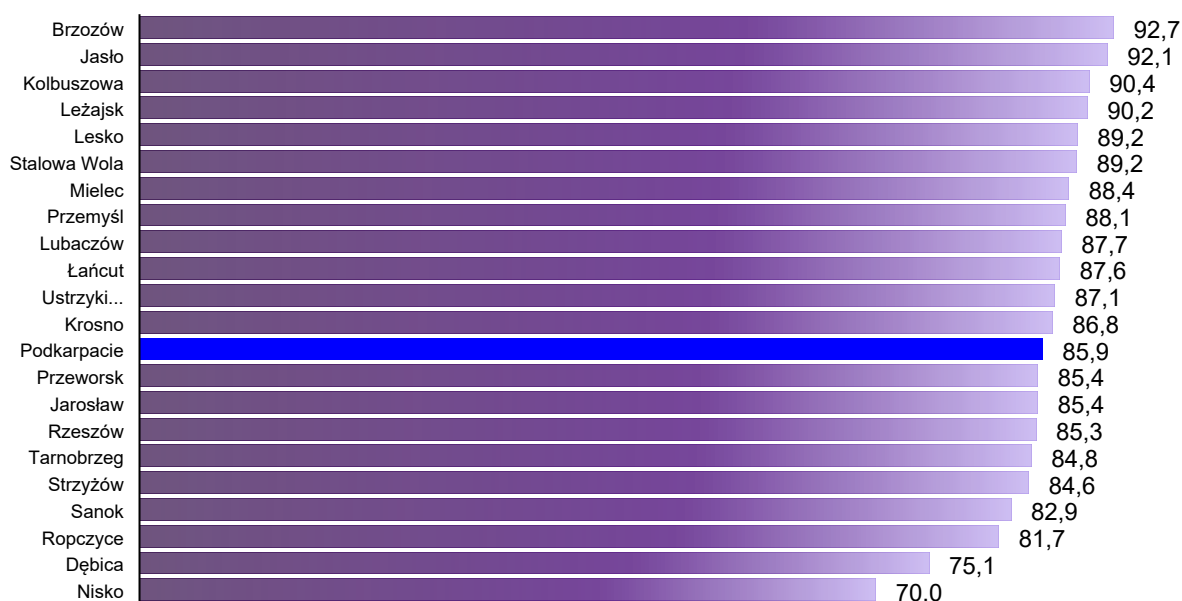
Wysoka wartość wskaźnika efektywności kosztowej spowodowana jest m.in. wysokim kosztem uczestnictwa i ograniczoną liczbą uczestników, co dotyczy również wyżej wymienionych dwóch najliczniejszych form aktywizacji tj. odpowiednio średni koszt uczestnictwa na 1 osobę wynosił: dofinansowanie działalności gospodarczej – 22312,5 zł oraz refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy – 22970,8 zł. Pozostałe działania w ramach form aktywnych uplasowały się poniżej średniej efektywności kosztowej dla 7 podstawowych form promocji zatrudnienia.

W 2021 roku (w stosunku do 2020 r.) odnotowano wzrost średnich kosztów uczestnictwa w przeliczeniu na 1 osobę w 7 formach aktywnych o 1811,6 zł tj. z 7930,7 w 2020 roku do 9742,2 zł w 2021 roku.

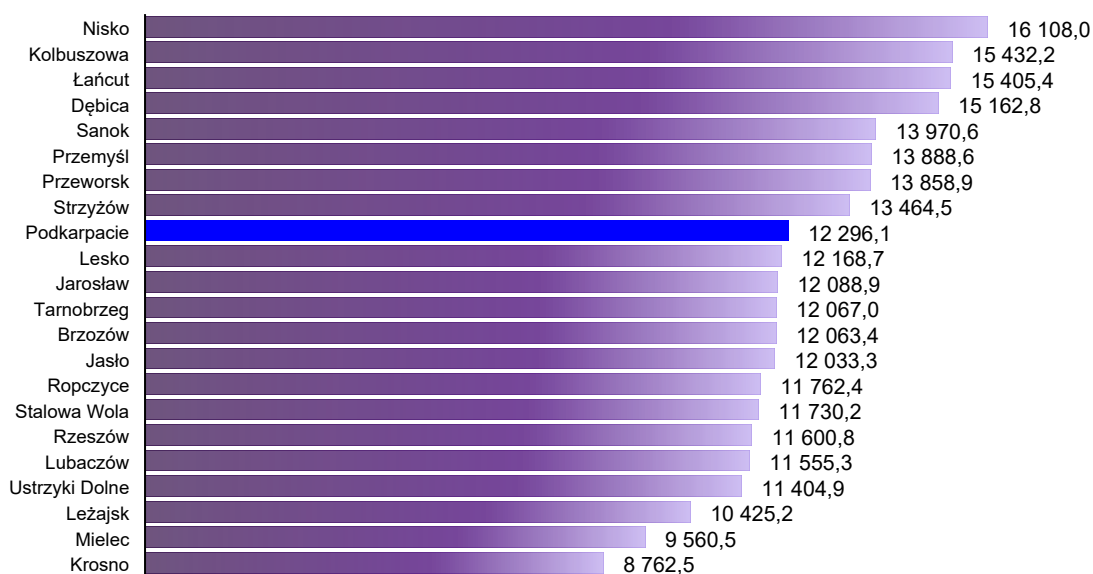
STAŻE

W 2021 roku staże pozostają jedną z najliczniejszych form aktywizacji. **ROZPOCZĘŁO** je 10106 osób. **UKOŃCZYŁO** 6856 osób. **ZATRUDNIONO** po ukończeniu staży 5889 osób. Na realizację staży PUP województwa podkarpackiego wydatkowały 72411,54 tys. zł. **EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA** w 2021 roku wyniosła 85,9 proc., a **KOSZT PONOWNEGO ZATRUDNIENIA (EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA)** po zakończeniu aktywizacji ukształtowała się na poziomie 12 296,1 zł. średni **KOSZT UCZESTNICTWA** jednej osoby bezrobotnej dla staży wyniósł – 7165,2 zł.

STAŻE – EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (W PROC.) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

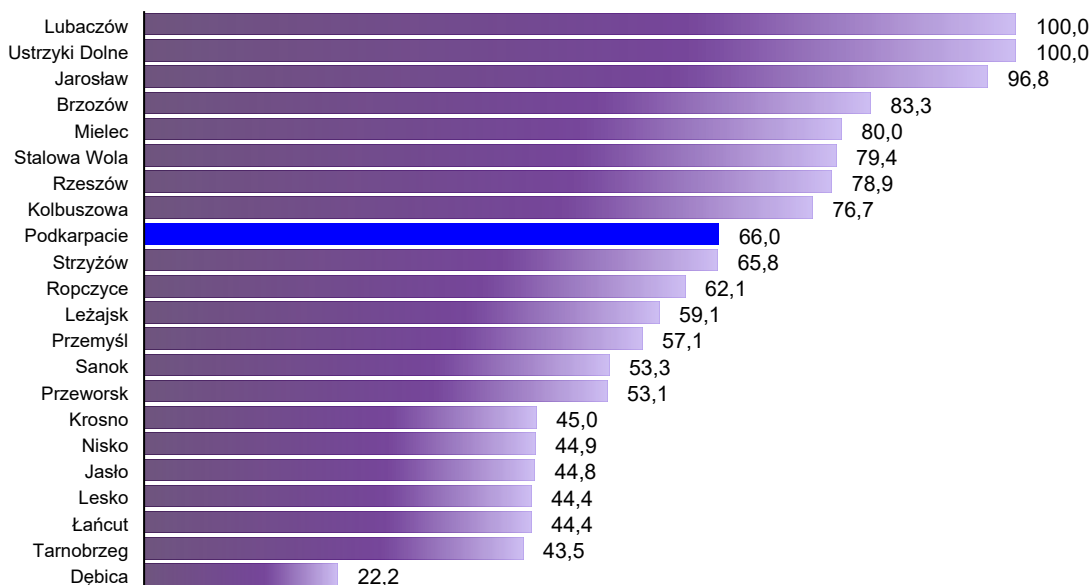
STAŻE – EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (W ZŁ.) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

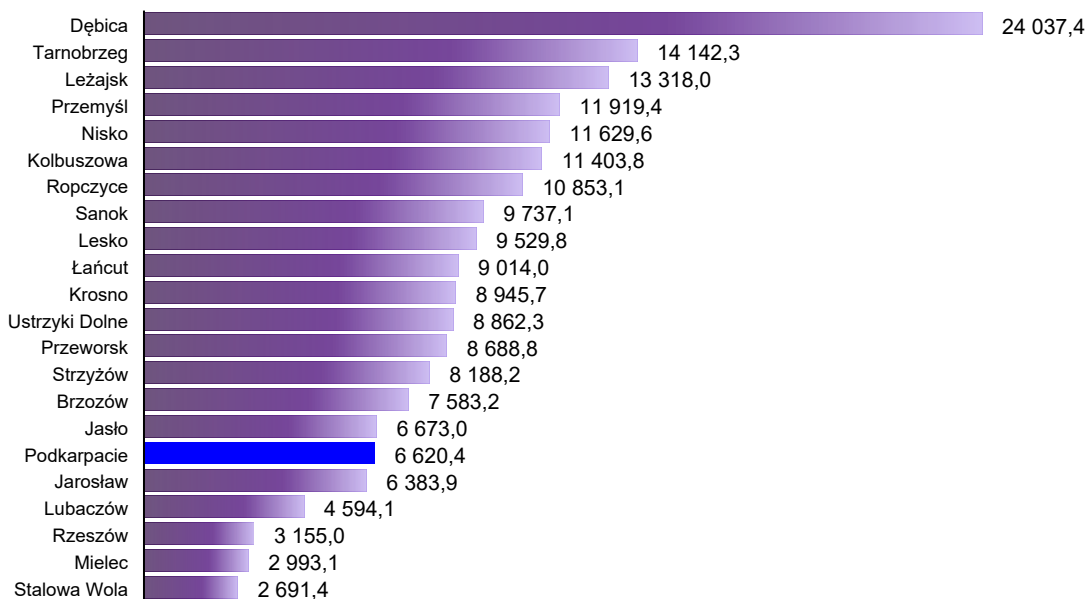
SZKOLENIA

W 2021 roku w szkoleniach uczestniczyło 954 bezrobotnych, spośród których 793 **ZAKOŃCZYŁO** udział, a 523 **PODJĘŁO PRACĘ** po ich zakończeniu. Na szkolenia wydatkowano ogółem 3462,46 tys. zł. **EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA** średnio w województwie wyniosła 66,0 proc. **KOSZT PONOWNEGO ZATRUDNIENIA (EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA)** czyli wydatki na szkolenia w stosunku do ilości osób bezrobotnych zatrudnionych po ukończeniu szkoleń ukształtowała się na poziomie 6620,4 zł średnio na 1 bezrobotnego. **KOSZT UCZESTNICTWA** jednej osoby bezrobotnej w szkoleniach wyniósł w województwie podkarpackim 3629,4 zł.

SZKOLENIA – EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (W PROC.) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

SZKOLENIA – EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (W ZŁ) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

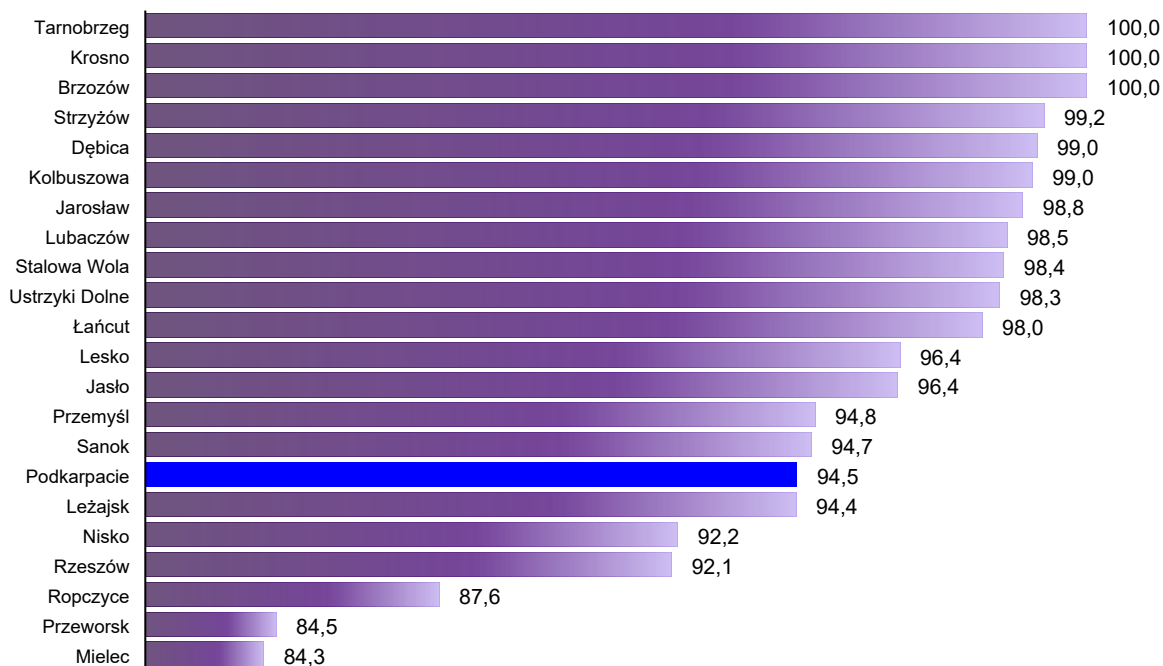

PRACE INTERWENCYJNE

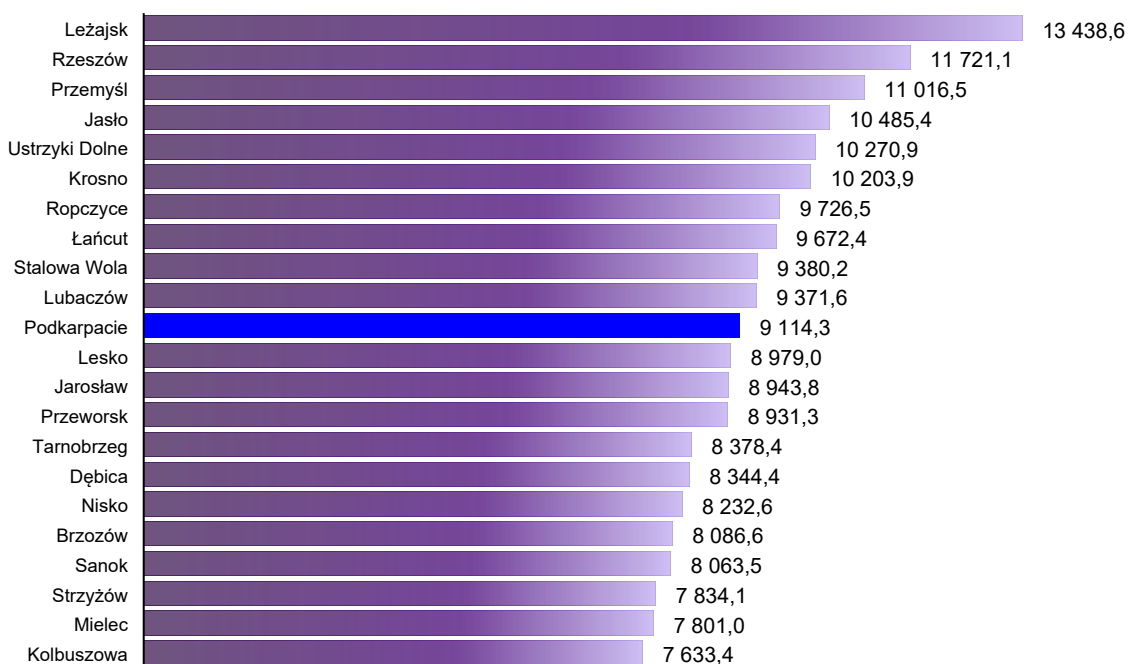
W 2021 roku pracami interwencyjnymi organizowanymi przez PUP **OBJĘTYCH ZOSTAŁO** 4950 osób, **UKOŃCZYŁO** 2960 osób. **ZATRUDNIONO**, po ukończeniu prac interwencyjnych 2796 bezrobotnych. Na realizację prac interwencyjnych powiatowe urzędy pracy województwa podkarpackiego wydatkowały kwotę 25483,72 tys. zł.

EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA wyniosła 94,5 proc., a **KOSZT PONOWNEGO ZATRUDNIENIA (EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA)** po zakończeniu prac interwencyjnych w województwie ukształtowała się na poziomie 9114,3 zł. **KOSZT UCZESTNICTWA** jednej osoby bezrobotnej w pracach interwencyjnych wyniósł 5148,2 zł.

PRACE INTERWENCYJNE – EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (W PROC.) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

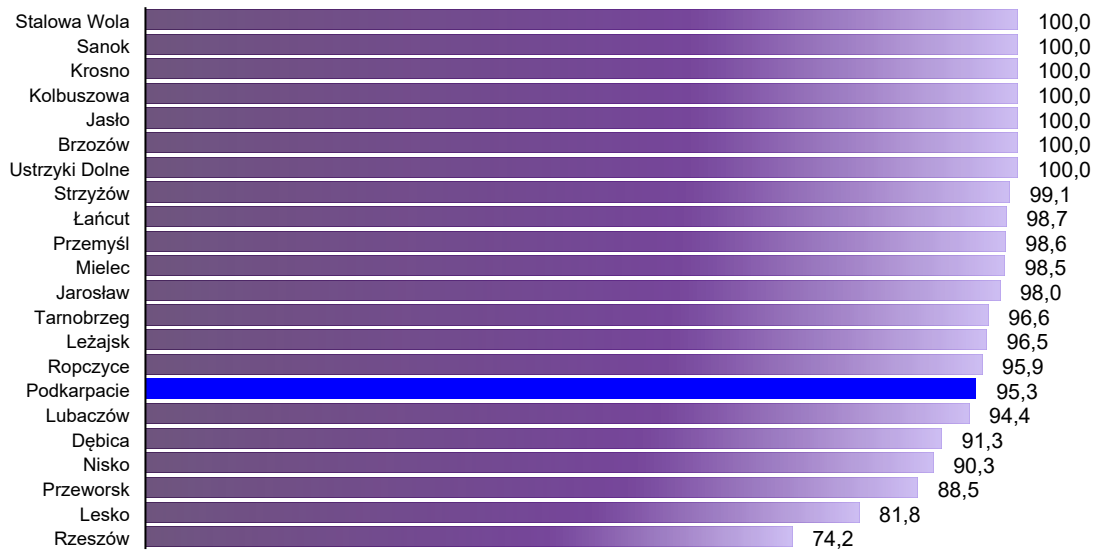
PRACE INTERWENCYJNE – EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (W ZŁ) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

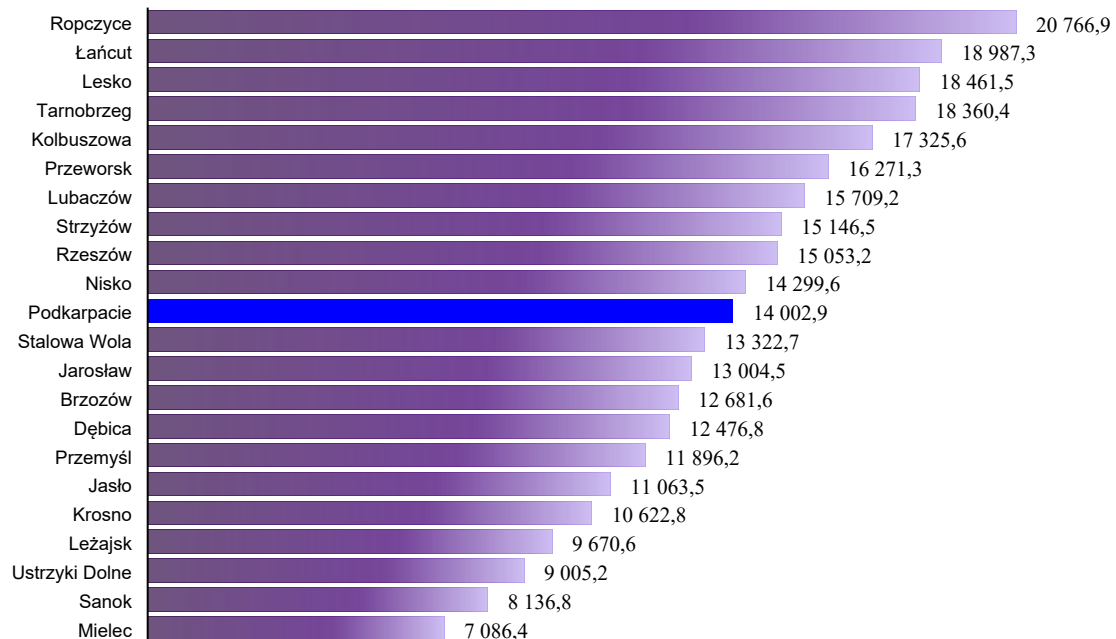
ROBOTY PUBLICZNE

W 2021 roku roboty publiczne **ROZPOCZĘŁO** 1817 osób. **UKOŃCZYŁO** 1561 osób, **ZATRUDNIONO** po robotach publicznych 1487 osób. Na realizację robót publicznych powiatowe urzędy pracy wydatkowały kwotę 20822,31 tys. zł. **EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA** robót publicznych wyniosła 95,3 proc. **KOSZT PONOWNEGO ZATRUDNIENIA (EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA)** po ukończeniu robót publicznych ukształtowała się na poziomie 14002,9 zł. **KOSZT UCZESTNICTWA** jednej osoby bezrobotnej w robotach publicznych wyniósł 11459,7 zł.

ROBOTY PUBLICZNE – EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (W PROC.) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

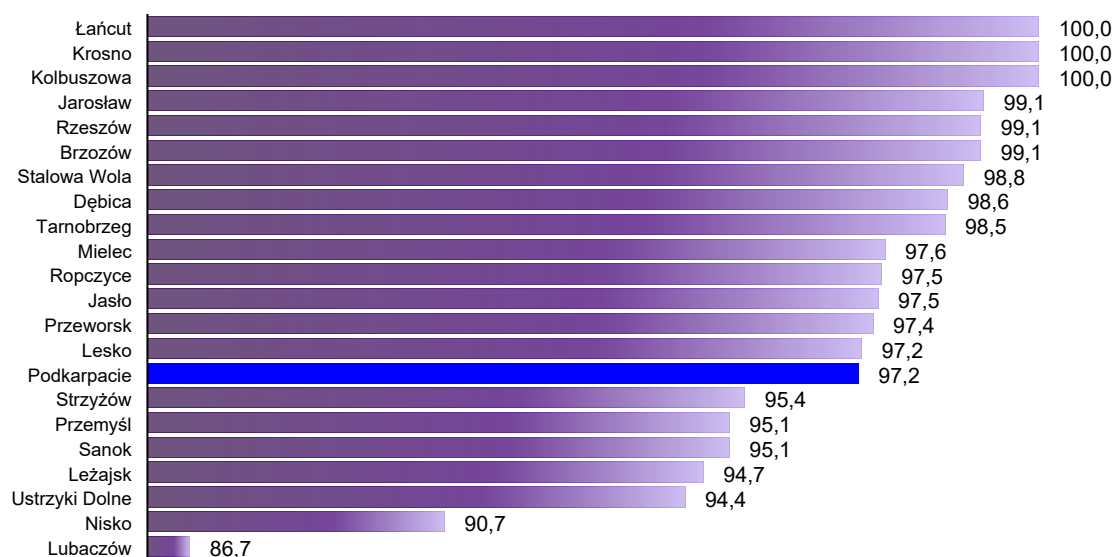
ROBOTY PUBLICZNE – EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (W ZŁ) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

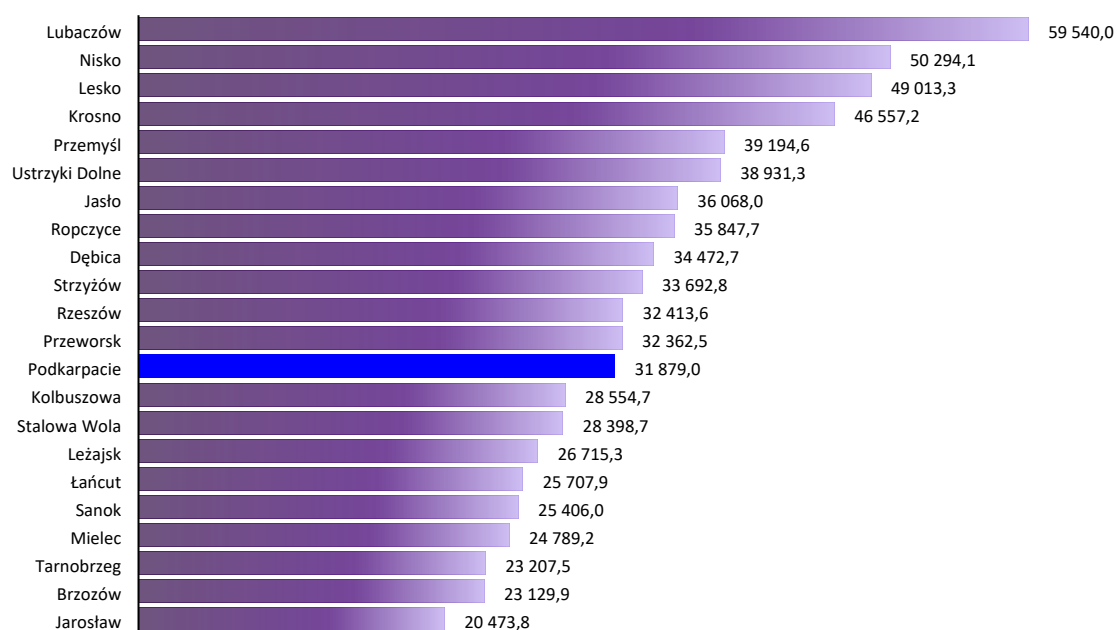
DOFINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

W 2021 roku powiatowe urzędy pracy **PRZYZNAŁY** – 2256 bezrobotnym środki finansowe na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. **UKOŃCZYŁO** analizowaną formę aktywizacji 1625 osób, a **LICZBA ZATRUDNIONYCH TO** 1579 osób. Na realizację subsydiowania działalności gospodarczej powiatowe urzędy pracy wydatkowały kwotę 50336,90 tys. zł. **EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA** omawianej formy wyniosła 97,2 proc. **KOSZT PONOWNEGO ZATRUDNIENIA (EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA)** dla omawianej formy na Podkarpaciu ukształtowała się na poziomie 31879,0 zł. **KOSZT UCZESTNICTWA** jednej osoby bezrobotnej w programie wyniósł 22312,5 zł.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA – EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (W PROC.) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

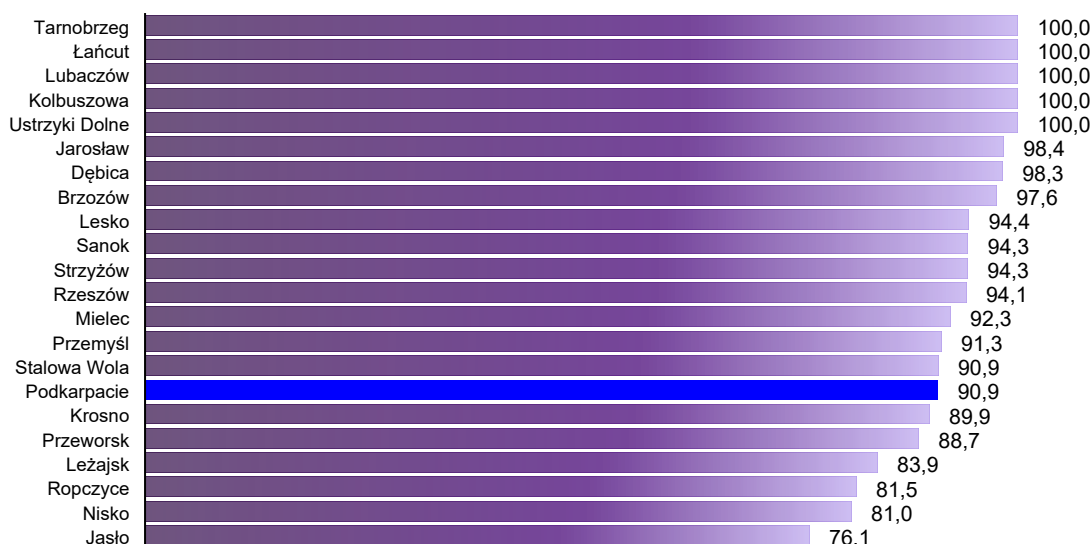
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA – EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (W ZŁ) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

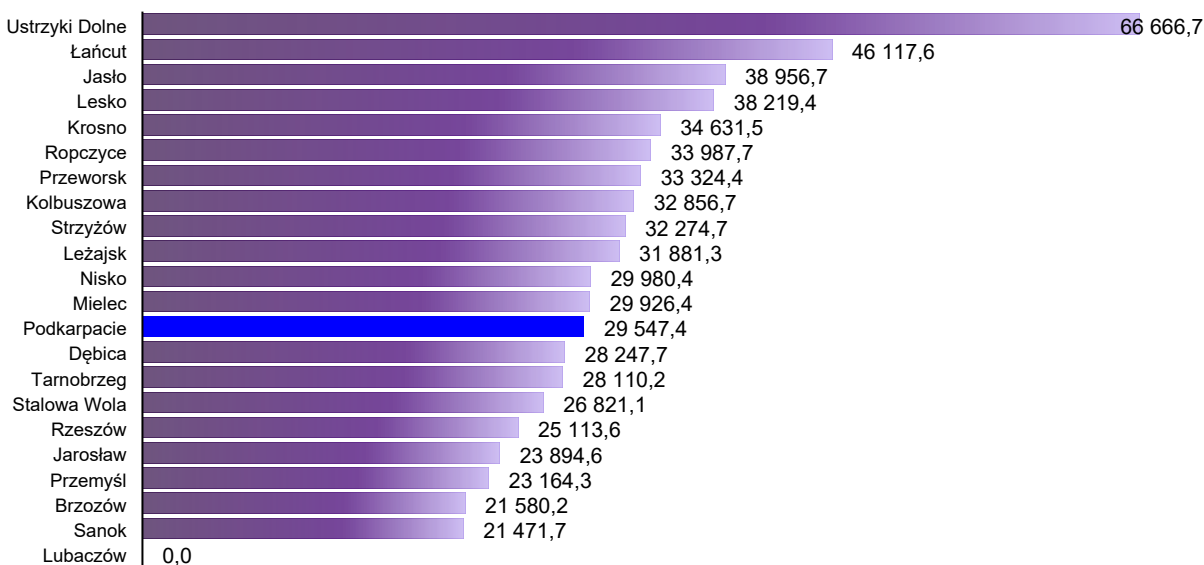
WYDATKI NA REFUNDACJĘ KOSZTÓW WYPOSAŻENIA I DOPOSAŻENIA MIEJSC PRACY

W 2021 roku powiatowe urzędy pracy **SKIEROWAŁY** na dofinansowane miejsca pracy 1869 bezrobotnych, dla których podmiot zatrudniający uzyskał bezzwrotną refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia utworzonego miejsca zatrudnienia. **UKOŃCZYŁO** analizowaną formę 1599 osób. **LICZBA ZATRUDNIONYCH** (do 30 dni w okresie 3 miesięcy po zakończeniu obowiązkowego zatrudnienia) to 1453 osób. W celu sfinansowania kosztów, PUP wydatkowały kwotę 42932,38 tys. zł. **EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA** omawianej formy wyniosła 90,9 proc. **KOSZT PONOWNEGO ZATRUDNIENIA (EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA)** dla omawianej formy ukształtowała się na poziomie 29547,4 zł. **KOSZT UCZESTNICTWA** jednej osoby bezrobotnej w omawianej formie wyniósł 22970,8 zł.

REFUNDACJA PRACODAWCY – EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (W PROC.) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

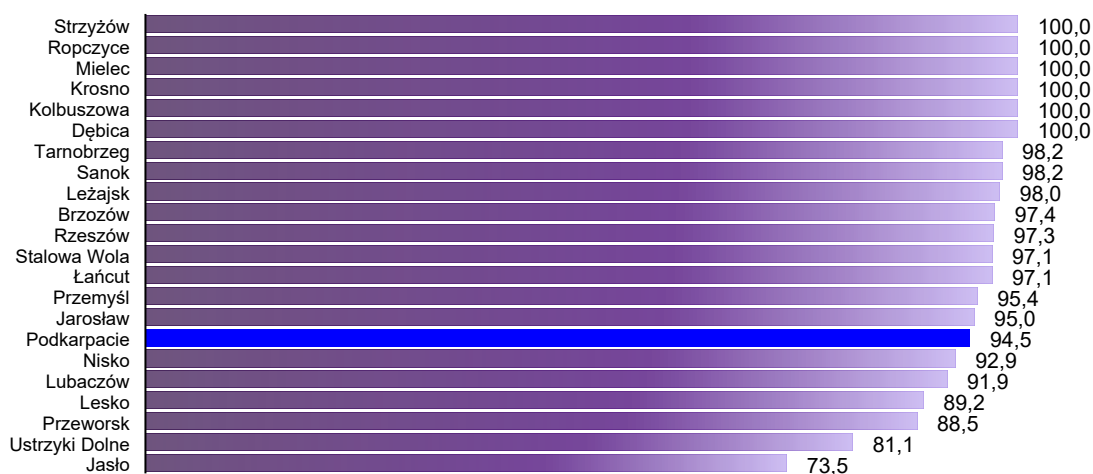
REFUNDACJA PRACODAWCY – EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (W ZŁ) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

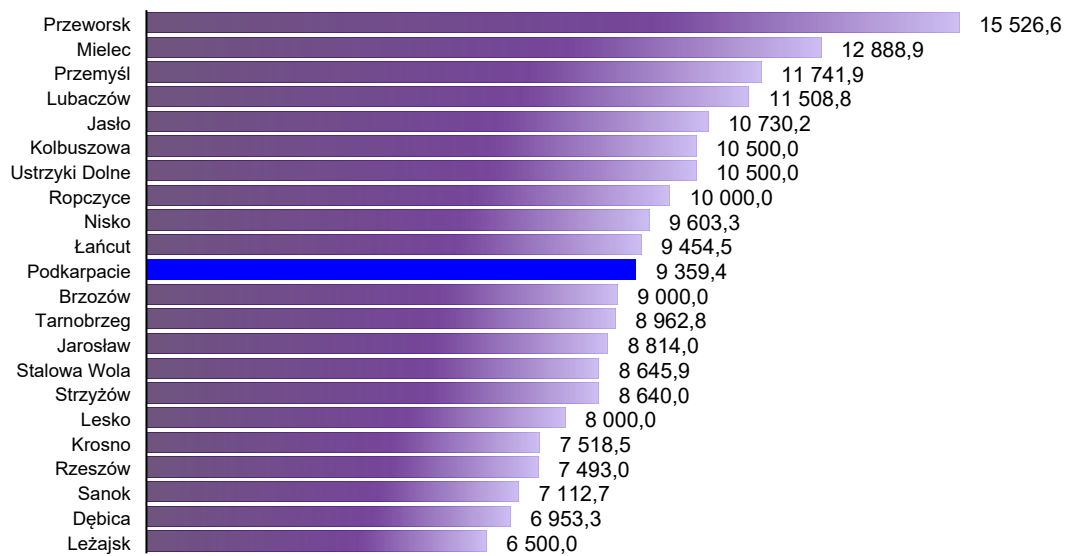
BON NA ZASIEDLENIE

W 2021 roku powiatowe urzędy pracy **WYDAŁY BON NA ZASIEDLENIE** z powodu podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej poza miejscem dotychczasowego zamieszkania (w odległość powyżej 80 km od dotychczasowego miejsca zamieszkania) dla 993 bezrobotnych, z których wykorzystało dotację 914 osób. **LICZBA OSÓB NADAL ZATRUDNIONYCH** (do 30 dni w okresie 3 miesięcy po zakończeniu obowiązkowego zatrudnienia) to 864 osób. W celu sfinansowania kosztów tej formy subsydiowania zatrudnienia, umożliwiającego podjęcie pracy w bardziej uprzemysłowionych ośrodkach w kraju, PUP w województwie podkarpackim wydatkowały kwotę 8086,50 tys. zł. **EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA** omawianej formy wyniosła 94,5 proc. **KOSZT PONOWNEGO ZATRUDNIENIA (EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA)** dla bonu na zasiedlenie ukształtowała się na poziomie 9359,4 zł. **KOSZT UCZESTNICTWA** jednej osoby bezrobotnej w omawianej formie wynosił 8143,5 zł.

BON NA ZASIEDLENIE – EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA (W PROC.) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

BON NA ZASIEDLENIE – EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (W ZŁ) WG TERENU DZIAŁANIA PUP, 2021 R.

PODSUMOWANIE

ROBOTY PUBLICZNE I PRACE INTERWENCYJNE – są definiowane jako jedne z głównych, historycznie najstarszych form promocji zatrudnienia. Interwencja państwa w zakresie prac użytecznych dla społeczeństwa potrzebnych do wykonania była i jest praktykowana z powodzeniem w wielu różnych systemach społecznych. Finansowanie zadań publicznych następuje od samych początków polityki społecznej. Możliwe, że zarówno prace użyteczne dla społeczności lokalnych, jak i interwencja w łagodzeniu deficytów mogłyby jeszcze raz w historii (poza latami 30. XX wieku) przyczynić się do znacznego rozwoju regionów, województw, powiatów i miast na prawach powiatów.

STAŻE, praktykowane jeszcze przed 1989 rokiem, przez drobne zakłady rzemieślnicze lub małe firmy produkcyjne, które miały często rodzinny charakter, były realizowane również po 2004 roku. Coraz częściej poza małymi firmami również w dużych zakładach produkcyjnych czy korporacjach. Efektywny staż pozostaje wówczas, gdy jest prowadzony u przyszłego pracodawcy, na koniec adekwatnego szkolenia. Wówczas wiedza zdobyta w teorii uzyskuje odpowiednią podbudowę praktyczną, a osoba bezrobotna jest szkolona i odbywa od razu praktykę u przyszłego pracodawcy.

W obecnie obowiązujących założeniach ustawowych, staż jako forma aktywna, jest praktykowany w celu nabycia umiejętności do wykonywania pracy przez realizację czynności należących do danego zawodu w miejscu pracy. Niejednokrotnie pracodawcy wykorzystują staż, przez kilkukrotne przyjmowanie tej samej osoby bezrobotnej. Ponadto przyjmując młodych i dobrze wykształconych pracowników, często po ukończeniu wyższej uczelni, korporacje unikają (do 12 m-cy w przypadku osób do 30 roku życia) zwiększonych kosztów zatrudnienia. Okresowe przyuczanie do zawodu w praktyce – równie często w małych i średnich firmach nie zawsze powoduje uzyskanie doświadczenia i nie skutkuje trwałym zatrudnieniem. Staż bardzo często pozostaje dodatkową formą dotacji dla pracodawców, a nie służy rozwojowi osoby bezrobotnej w uzyskaniu niezbędnego doświadczenia zawodowego oraz trwałego wzrostu poziomu zatrudnienia w danym powiecie.

Przez wykorzystanie dogodnych możliwości prawnych, status pracownika jako stażysty pozwala na redukcję wysokości obowiązkowych składek, w zależności od podmiotu kierującego i źródła finansowania. Najbardziej korzystną formą, jest możliwość wypłaty obowiązkowego stypendium stażowego, zamiast wynagrodzenia za pracę. Czy dofinansowanie kosztów pracy stażysty powinno być dostępne dla każdego pracodawcy, niezależnie od formy prowadzonej działalności oraz od skali kapitału zaangażowanego w kraju docelowym, w przypadku korporacji – pozostaje dyskusyjne, nawet w kontekście tzw. partnerstwa publiczno-prywatnego, ponieważ w przypadku dużych podmiotów gospodarczych – może znacznie zaburzać konkurencję na rynku. Oczywiście we współczesnym świecie kapitalizm wolnokonkurencyjny jako forma ekonomiczna – w czystej postaci

nie występuje, a rzeczywistość społeczna jest bardziej skomplikowana jak w XVI wieku. Tym bardziej każda interwencja musi być przemyślana wobec długofalowych skutków⁹.

SZKOLENIA (zamiana lub uzupełnienie/uaktualnienie kwalifikacji zawodowych) – należą do istotnych i z tego powodu cennych form aktywnych, pożądaných i skutecznych w minimalizacji poziomu bezrobocia. Szkolenia, często są podejmowane jako szybkie przekwalifikowania. Realizowane w celu przesunięcia pracowników z branż przeżywających kryzys do działań poszukiwanych. Firma nie mogąc szybko uzyskać niezbędnego pracownika, o wymaganych kwalifikacjach, ponosi z tego tytułu wymierne straty. Z reguły czas szkoleń pod potrzeby konkretnego pracodawcy – jest krótki i ma na celu jak najszybsze przyuczenie i faktyczne uzyskanie zatrudnienia. Niektóre problemy z finansowaniem szkoleń osób pracujących, rozwiązuje Krajowy Fundusz Szkoleniowy.

W krajach skandynawskich szkolenia są stosowane w większym stopniu jako zmiany w kwalifikacjach osób bezrobotnych i pracowników, pozwalając im właściwie odpowiedzieć na potrzeby rynku. Szkolenia, wpływają poprzez racjonalną gospodarkę kapitałem ludzkim, na spadek realnego bezrobocia i brak rzeczywistego marnowania zasobów. Przez sprawny system szkoleń, może nastąpić adekwatne wykorzystanie pracowników, wpływające na ożywienie gospodarcze. Efektywne nabywanie nowych umiejętności przez bezrobotnych w wieku produkcyjnym oraz pracowników zagrożonych utratą pracy jest pożądanę, gdy reaguje na potrzeby pracodawcy¹⁰.

Inną formą promocji zatrudnienia są **POŻYCZKI DLA ISTNIEJĄCYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH**, w celu utworzenia nowego miejsca pracy lub **DOTOWANIE ZAŁOŻENIA NOWEJ FIRMY PRZEZ BEZROBOTNEGO LUB GRUPĘ BEZROBOTNYCH** (np. w formie spółdzielni). Jest to również możliwe, w większym zakresie, dzięki projektom unijnym. Warunki uzyskania dotacji, które stawia realizator przed uczestnikiem wynikają z umowy, zawartej na podstawie obowiązujących przepisów prawnych.

Możliwe, że ustawodawca w przyszłości poszerzy zakres dotacji podmiotów na inne formy prawne prowadzenia działalności gospodarczej, co mogłyby przeciwdziałać upadłości lub pozostać bardziej praktyczną formułą działania dla mniejszych inwestorów. Możliwe, że oferta byłaby atrakcyjna dla osób powracających zza granicy do ojczyzny z wypracowanym kapitałem. Jednakże nowe rozwiązania prawne nie są zawarte w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku

⁹ Czy zawsze staż jest płatny? <https://www.pulshr.pl/rekrutacja/bezplatne-staze-wyzysk-czy-szansa-dla-mlodego-pracownika,70223.html>. Definicja stażu i zakres uprawnień pozostają problemem, nie dotyczą jednak stażu finansowanego przez PUP, który ma określone ramy prawne – <https://www.gowork.pl/blog/20-czy-bezplatny-staz-jest-legalny-jakie-zasady-obowiazuja/>.

¹⁰ Takie pojmowanie szkoleń stanowi opozycję do praktyki lat 90. XX w. w Polsce, gdzie wobec utraty dotychczasowych rynków zbytu nie potrafiono znaleźć odpowiedniego remedium wzmacniającego rodzimy biznes. Na krótkotrwałe zawirowania gospodarcze reagowano redukując zatrudnienie. W konsekwencji doprowadziło to do likwidacji zakładów lub ich sprzedaży za granicę, dążąc do wyzbycia się za wszelką cenę produkcji gotowych wyrobów. Uzależniając się od obowiązku realizacji polityki korporacji, uruchomiono produkcję samych komponentów. Tylko nieliczne zakłady przetrwały, realizując produkcję w całości np. w sektorach wysokich technologii.

pracy, która finansuje w ramach środków Funduszu Pracy **tylko jednoosobową działalność gospodarczą dla osób bezrobotnych** ¹¹.

Trwały rozwój pracodawców warunkuje przy korzystnych warunkach, większe wpływy do budżetu państwa. Dlatego też jednym z istotnych działań na rynku pozostaje rozwój infrastruktury, powodujący wzrost różnorodnych inicjatyw gospodarczych. Znaczący jest również sam charakter działalności. Funkcjonowanie wielu podmiotów na jednym rynku, nawet w bliskiej odległości przestrzennej można zharmonizować zróżnicowaną ofertą. Bardzo cenne są podmioty mikro, które powstają dzięki prywatnym osobom fizycznym. Wpływają na wzrost jakości i urozmaicają lokalną ofertę handlową. W celu zmiany niekorzystnej struktury płatników CIT (przewaga ogólnoeuropejskich sieci handlowych ze znacznym udziałem kapitału zagranicznego) małe i w perspektywie średnie rodzime przedsiębiorstwa, mogą tworzyć w pewnym sensie równowagę dla dominacji korporacji i bardziej zróżnicować podaż rynkową ¹².

PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE W LATACH 1995 – 2020, POLSKA W TYS.

wyszczególnienie	1995	2000	2005	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Wzrost / spadek 1995= =100% w proc.
ogółem	3 461,1	2 955,0	2 665,4	2 705,6	2 777,9	2 849,7	2 905,4	2 951,4	2 898,2	-16,3
sektor publiczny	1 890,1	838,8	504,1	296,5	274,9	273,0	276,2	276,7	276,8	-85,4
<i>w tym</i>										
własność państwowa	1 724,6	673,1	363,2	bd	bd	bd	bd	bd	bd	---
własność skarbu państwa	969,1	464,6	266,9	bd	bd	bd	bd	bd	bd	---
przedsiębiorstwa państwowe	720,7	96,3	22,4	bd	bd	bd	bd	bd	bd	---
Jednostek samorządu terytorialnego	93,5	90,7	72,2	bd	bd	bd	bd	bd	bd	---
sektor prywatny ¹³	1 571,0	2 116,2	2 161,3	2 409,1	2 503,0	2 576,7	2 629,2	2 674,7	2 621,4	66,9
<i>w tym</i>										
własność prywatna krajowa	1 205,8	1 406,6	1 451,9	1 592,1	1 652,4	1 701,3	1 731,9	1 758,0	1 712,9	42,1
w tym spółdzielnie	203,8	127,9	83,4	46,1	45,3	44,5	42,7	41,2	39,2	-80,8
Własność zagraniczna	149,1	305,7	477,2	734,5	777,2	805,8	831,1	858,1	852,0	471,4

Rocznik statystyczny przemysłu 2021 (dane za 2020), GUS.

¹¹ Jednym z głównych wyznaczników prospołecznych działań państwa – jest wspieranie rodzimej działalności gospodarczej. Podmioty gospodarcze pozostają głównym płatnikiem podatku CIT i obowiązkowych składek ubezpieczeniowych. Powstawanie nowych firm, może powodować w przyszłości wzrost wpływów z podatków.

¹² Problematyczna pozostaje konkurencyjność tworzonych firm mikro do kapitału zagranicznego. Najistotniejsza pozostaje kategoria materialnego zysku w relacji do rozwoju kapitału ludzkiego. Czy zysk powoduje rozwój regionów? Niejednokrotnie jest transferowany za granicę RP bez obowiązku inwestowania w Polsce, ale za to obowiązkowo wliczany do krajowego i regionalnego PKB. Skoro zwolnienia podatkowe i inne udogodnienia dla inwestora nastąpiły z budżetu RP, również i zysk wypracowany przez pracowników w Polsce mógłby się przyczynić do rozwoju regionu. Brak koordynacji podczas eksploatacji zasobów ludzkich i naturalnych był przyczyną wzrostu kosztów społecznych tzw. „procesu transformacji” i degradacji rodzimej działalności. Podmiotom mikro pozostawała ograniczona swoboda produkcyjna i brak możliwości konkurencji np. przez jakość oferowanego towaru, niepowtarzalną ofertę czy rzadki asortyment lub niską cenę, w powiązaniu z oferowaną jakością. Dopiero w końcu I dekady XXI wieku firmy miały możliwość rozwoju np. przez inwestycje w tzw. niszach rynkowych. Istnieje również wiele luk inwestycyjnych do wykorzystania w przyszłości. Działalność gospodarcza, pomimo znacznej konkurencji, może okazać się jednym z filarów utrzymania wzrostu gospodarczego w kraju. Funkcjonowanie efektywnej gospodarki prowadzi do minimalizacji realnego bezrobocia. Rozwój społeczno – ekonomiczny zależy od kondycji firm. Wspieranie działalności gospodarczej może przynieść pozytywne efekty, zarówno w grupie bezrobotnych do 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły, jak i w grupie osób młodych, poszukujących zatrudnienia.

¹³ **Sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu. „Własność mieszaną” określa się głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

Dobrym wskaźnikiem rozwoju gospodarki kapitalistycznej jest wzrost zamożności zwykłych mieszkańców danego regionu, znaczna ilość rozwijających się niewielkich firm, możliwie realizowanych we wszystkich dziedzinach działalności człowieka, co ogranicza uzależnienie od importu. Takim wskaźnikiem nie jest na pewno np. wzrost sprzedanych środków produkcji. Najbardziej pożądanym rozwojem powinien nastąpić najpierw w kraju, przy prawidłowej odpowiedzi na popyt zgłaszany przez rynek tj. wzrostem produkcji lub realizowanych usług (zamówień). Dopiero później ewolucja dobrego gospodarowania w kraju prowadzi do uzyskania dodatniego bilansu w handlu zagranicznym (większego eksportu niż importu), w korzystnej strukturze wg działań klasyfikacji PKD. Eksport nie może powodować deficytów na rynku wewnętrznym¹⁴.

Rozwój pracodawcy może określić drogę rozwoju zawodowego dla danego pracownika na dłużej. Również wśród osób będących w tzw. wieku produkcyjnym (w tym bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia). Wśród osób będących w tej właśnie części wieku produkcyjnego, która jest określana przez ekonomistów jako „wiek produkcyjny – niemobilny” (45-59[64]) – efektywność zawodowa jest bardziej zależna od umiejętności wykorzystania już nabytego doświadczenia, ewentualnej korekty przez przekwalifikowanie i od stanu zdrowia warunkującego możliwość podjęcia pracy.

Ostatnią siódmą formą aktywną stosowaną w celu wzmocnienia przestrzennej ruchliwości społecznej i uzupełnienia deficytów w dużych ośrodkach miejskich i aglomeracjach przemysłowych są **BONY NA ZASIEDLENIE**. Osobami, które mogą z niej skorzystać są bezrobotni do 30 roku życia. Jak wynika z praktyki działalności PUP, korzystają z niej głównie specjaliści z wykształceniem wyższym często w naukach medycznych (lekarze).

W 2021 roku w województwie podkarpackim najbardziej popularnymi formami aktywizacji były: 1) staże, 2) prace interwencyjne i 3) dofinansowanie działalności gospodarczej. Pod względem udziału w wydatkowanych środkach, rozkład był inny. Dla finansowania **staży** adresowanych było 32,4 proc. wydatków funduszu pracy przeznaczonych dla 7-ciu katalogowych form aktywnych MRiPS, co stanowiło największy udział. Na drugim miejscu były środki wydatkowane dla **dofinansowania działalności gospodarczej** – 22,5 proc. ogółu pieniędzy wydatkowanych na sześć form aktywnych. W celu refundacji miejsc pracy wydatkowano 19,2 proc. ogółu środków adresowanych dla sześciu aktywnych form z katalogu MRiPS. Następnie odnotowano **prace interwencyjne** (11,4 proc. ogółu). Dopiero na piątym miejscu odnotowano **roboty publiczne** z 9,3 proc. udziałem w wydatkach na sześć podstawowych form aktywizacji. Prace interwencyjne należą do jednych z najbardziej efektywnych rodzajów aktywizacji osób bezrobotnych, przy jednocześnie niskim poziomie zaangażowania środków finansowych. Ponadto możliwe są do realizacji w krótkim czasie. Niezbyt drogimi w wydatkach były **bony na zasiedlenie** (3,6 proc.) i szkolenia (bez KFS-u) – 1,5 proc.

¹⁴ Pozytywny efekt działalności gospodarczej jest uzależniony od otoczenia gospodarczego, które jest zlokalizowane w sąsiedztwie danej firmy. Konkurencja ze strony innych firm prowadzących tą samą działalność, może zostać zniwelowana poprzez zmianę profilu lub wypełnienie pozostałych luk na rynku. Istotne jest również kreowanie nowych potrzeb konsumpcyjnych czy bieżące ich zaspokajanie, w ramach konkurencji. Czas prosperity produktów wysokiej jakości (prosperity for high quality) nadchodzi dla Polski. W Europie Zachodniej może ulec załamaniu, sądząc po jakości produktów eksportowanych z zachodu, oferowanych na rynek wschodni.

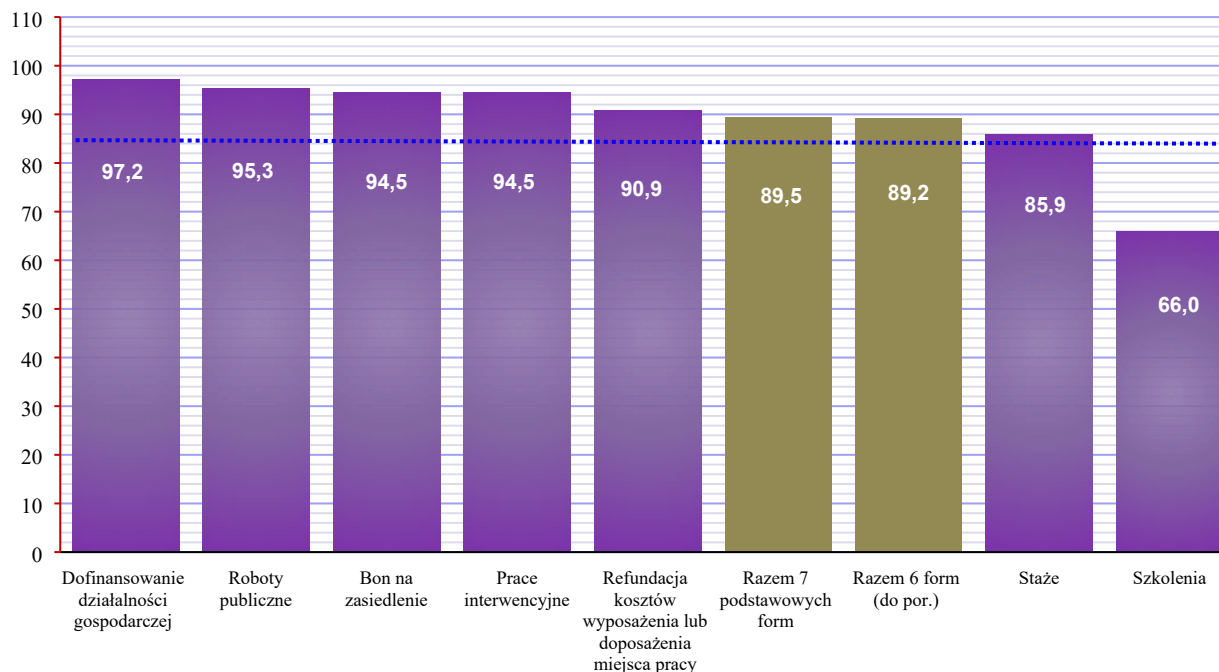
Pomimo rozkładu środków na różnorodne formy aktywizacji, najwyższym wskaźnikiem efektywności zatrudnieniowej charakteryzowała się **działalność gospodarcza – 97,2 proc.**, podejmowana przez osoby bezrobotne. Najwyższy koszt uczestnictwa, w przeliczeniu na 1 osobę rozpoczynającą aktywizację, dotyczył w 2021 r. **refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy – 22970,8 zł.**

EFEKTYWNOŚĆ DLA 7 AKTYWNYCH FORM PROM ZATRUDNIENIA, 2021 R. WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

Formy aktywizacji	Wydatki w tys. zł	Koszt uczestnictwa w zł	Efektywność kosztowa w zł	Efektywność Zatrudnieniowa w proc.
Szkolenia	3 462,46	3 629,4	6 620,4	66,0
Staże	72 411,54	7 165,2	12 296,1	85,9
Prace interwencyjne	25 483,72	5 148,2	9 114,3	94,5
Roboty publiczne	20 822,31	11 459,7	14 002,9	95,3
Dofinansowanie działalności gospodarczej	50 336,90	22 312,5	31 879,0	97,2
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia m. pracy	42 932,38	22 970,8	29 547,4	90,9
Bon na zasiedlenie	8 086,50	8 143,5	9 359,4	94,5
Razem 6 form (por.)	215 449,31	9 814,6	15 695,3	89,2
Razem 7 podstawowych form	223 535,81	9 742,2	15 320,1	89,5

Efektywność zatrudnieniowa pokazuje ile bezrobotnych podjęło pracę po zakończeniu danej formy, w stosunku do liczby osób, które ją ukończyły.

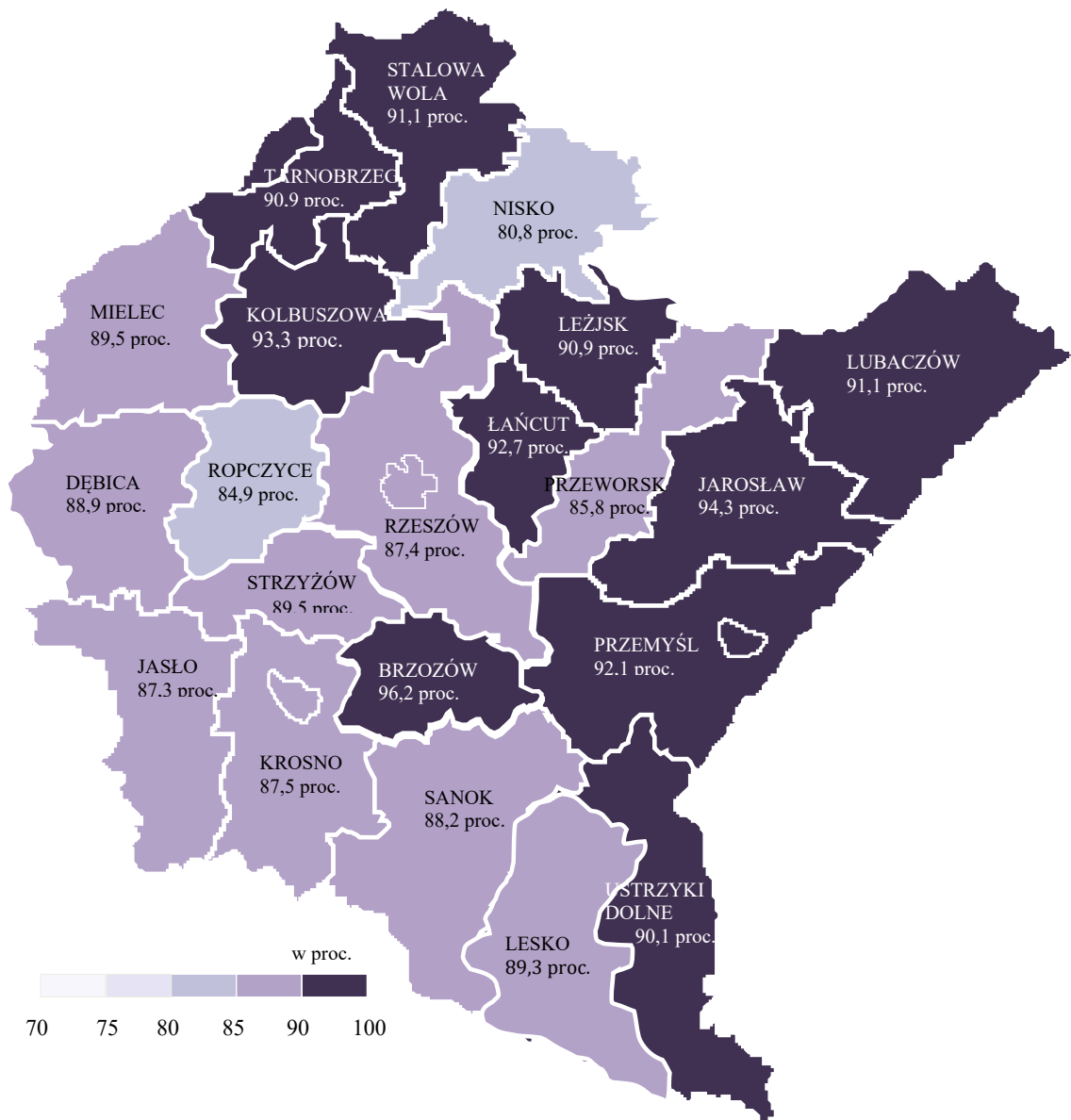
EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA W 2021 ROKU (W PROC.)

Wszystkie formy z katalogu MRiPS były związane z efektywnością powyżej 50,0 proc. Najsłabiej wypadły szkolenia (66,0 proc.). Efektywność zatrudnieniowa analizowanych pozostałych form jest w niewielkim stopniu zróżnicowana i kształtuje się na poziomie powyżej 80 proc.

Jak pokazuje poniższa mapa, efektywność zatrudnieniowa nie jest powiązana z oddaleniem poszczególnych powiatów Podkarpacia od centrum regionu. W kontekście danych krajowych, również od centrów gospodarczego rozwoju kraju, które kumulują znaczne inwestycje.

EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA WG TERENU DZIAŁANIA PUP W 2021 ROKU (W PROC.)

Z przestrzennego rozkładu wartości wskaźnika efektywności zatrudnieniowej nie wynika podział województwa na część z przewagą turystyki i rolnictwa (tereny południowo – wschodnie) i część związaną z przemysłem (tereny północno – zachodnie i centralne).

Najwyższą efektywność zatrudnieniową (ogółem 7 form aktywnych) odnotowano w powiecie jarosławskim – 96,2 proc. Najniższą odnotowano w powiecie niżańskim (80,8 proc.), ropczyckim (84,9) i w przeworskim (85,8 proc.). Przy jednocześnie wysokich wartościach WEZ w powiatach południowych, o znacznych walorach turystycznych.

EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA I KOSZTOWA W 2021 ROKU

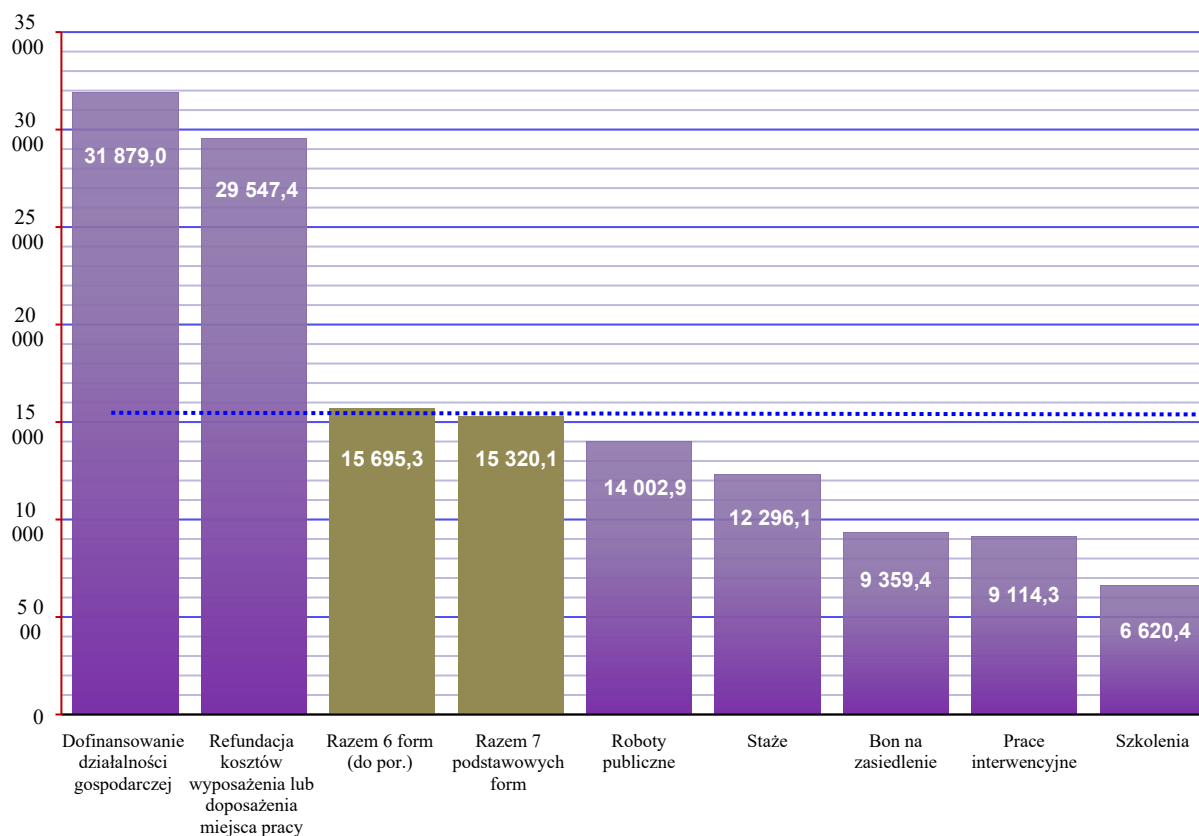
Teren działania PUP	Efektywność zatrudnieniowa (w proc.)	Lokata*	Efektywność kosztowa (w zł, średni koszt na 1 osobę)	Lokata*
woj. podkarpackie	89,5	---	15 320,1	---
Ustrzyki Dolne	90,1	10	14 743,1	9
Brzozów	96,2	1	13 597,5	6
Dębica	88,9	14	15 642,1	12
Jarosław	94,3	2	13 445,5	4
Jasło	87,3	18	21 662,5	21
Kolbuszowa	93,3	3	16 245,9	14
Krosno	87,5	16	18 001,4	17
Lesko	89,3	13	18 614,5	20
Leżajsk	90,9	9	12 812,6	3
Lubaczów	91,1	7	13 544,0	5
Łańcut	92,7	4	18 147,3	19
Mielec	89,5	12	12 529,8	1
Nisko	80,8	21	16 415,4	15
Przemysł	92,1	5	16 569,8	16
Przeworsk	85,8	19	15 420,4	11
Ropczyce	84,9	20	18 084,6	18
Rzeszów	87,4	17	14 228,3	7
Sanok	88,2	15	14 595,7	8
Stalowa Wola	91,1	6	12 807,7	2
Strzyżów	89,5	11	16 224,5	13
Tarnobrzeg	90,9	8	15 309,2	10

* **Efektywność zatrudnieniowa** – im wyższa wartość nominalna tym lepiej. 1 (w kolumnie lokata) jest związana z najwyższą wartością nominalną, wyrażoną w postaci odsetek, tj. oznacza najlepszą sytuację.

Efektywność kosztowa – im niższa wartość wyrażona w złotychkach tym lepiej. 1 (w kolumnie lokata) jest związana z najniższą wartością tj. oznacza najlepszą sytuację.

Wzrost efektywności kosztowej nie współgra w przeważającej większości powiatów z zatrudnieniową np. dla PUP w Łańcutcie efektywność zatrudnieniowa była na 4. miejscu, a efektywność kosztowa na 19., PUP w Przemysłu (5–16), PUP w Kolbuszowej (3–14) czy dla PUP w Lesku (13–20). Z definicji powyższe dwa wskaźniki efektywności nie wykazują zależności względem siebie, zarówno wprost proporcjonalnej – rosnącej lub malejącej [oba wzrastają lub maleją, A,B=1–21 lub A,B=21–1] jak i odwrotnie proporcjonalnej tj. przeciwstawnej [jeden rośnie, drugi maleje – w odp. regularności A=1–21 oraz B=21–1].

EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA (KOSZT PONOWNEGO ZATRUDNIENIA) W 2021 R. *

* Wyrażona w złotych, oznacza średni koszt na 1 osobę aktywizowaną.

Efektywność w kosztach – jest wypadkową dla kosztów poszczególnych aktywnych form. Koszt każdej z tych form jest bowiem związany głównie ze specyfiką realizacji danej formy i koniecznością zastosowania określonych działań, a nie z trwałym efektem zatrudnieniowym. Ponadto, co odnotowano wielokrotnie, dla osób bezrobotnych nie można stosować danej formy aktywizacji tylko dlatego, że jest ona związana z niskim kosztem jej realizacji. Nie zawsze niski koszt przekłada się na wysoką ogólną efektywność i wynika z powyższych działań pozytywny efekt, w postaci jak najbardziej trwałego zatrudnienia. Brak znacznych zmian i wzrost wydajności pracy jest

przyczyną stabilizacji, lepszej sytuacji ekonomicznej firm oraz sytuacji życiowej i zawodowej pracowników. Wdrażanie dodatkowych działań może przynieść pozytywne rezultaty. Niekiedy efekty są odłożone w czasie lub trudne do empirycznego uchwycenia. W przyszłości mogą przyczynić się do braku spadków.

Istotnym miernikiem rozwoju rynku pracy jest trwały wzrost zatrudnienia. Przyczynia się do tego przeciwdziałanie monokulturom, które stanowią niekorzystną strukturę gospodarowania w warunkach trwałego lub czasowego załamania gospodarczego. Firmy realizujące produkcję komponentów, w większym lub mniejszym stopniu są uzależnione od trendów obecnych w gospodarce kraju zamawiającego czy zlecającego realizację zamówienia. W przypadku załamania gospodarczego kraju zamawiającego, monokultura może być główną przyczyną wzrostu bezrobocia w regionie, gdzie gospodarka była oparta tylko na jednej lub kilku dominujących branżach. Z inteligentnym zastosowaniem inżynierii społecznej można powiązać gospodarkę w regionie, przez dotowanie tworzenia nowych, jeszcze nie występujących rodzajów działalności gospodarczej. Doradzając jaki rodzaj działań jest najkorzystniejszy, z perspektywy rozwoju podmiotu dotowanego lub gospodarki regionu.

Rozwój firm niezgodnych z dotychczasową tradycją gospodarczą regionu – nie musi być pojmowany dychotomicznie tj. od razu jako przeciwstawny i dlatego niepożądanym. Zaprzeczenie celowości istnienia monokultury przemysłowej, powoduje powstanie solidnych podstaw dla rozwoju działalności gospodarczej. Rozwój przedsiębiorczości w połączeniu z programami finansowanymi z różnorodnych funduszy, w tym z Europejskiego Funduszu Społecznego może minimalizować zjawisko emigracji zarobkowej i w dalszej perspektywie warunkować powroty z zagranicy, przy korzystnym klimacie inwestowania dla rodzimego, polonijnego kapitału. Może następować kreacja zjawiska „brain gain”.

Słabą stroną pozostaje, istniejący w dalszym ciągu, podział województwa na regiony rolnicze i nieco bardziej uprzemysłowione. Brak rozwoju przemysłu i innowacyjnych technologii w powiatach o przewadze funkcji turystycznej czy rolniczej tj. bieszczadzkiem, leskim, brzozowskim, przemyskim, jarosławskim, lubaczowskim, niżańskim i kolbuszowskim. Można pogodzić troskę o przyrodę i środowisko naturalne z rozwojem nowoczesnych gałęzi przemysłu high-tech. Dotyczy to produkcji elementów i podzespołów elektronicznych, czy nawet gotowych wyrobów (rynek krajowy, eksport), w powiatach o rolniczej strukturze produkcji. Przemysł wysokich technologii, „wioska elektroniczna”, robotyzacja czy możliwość produkcji trwałych elementów z nowoczesnych materiałów (np. grafen, kevlar) otworzyłyby nowe możliwości wzrostu przemysłowego regionu.

Nie zawsze technologie innowacyjne powodują wzrost zatrudnienia. Dlatego też tylko przemyślany rozwój, stosowanie nowoczesnych technologii procesowych i produktów w połączeniu z inżynierią społeczną mogą doprowadzić do pozytywnych zjawisk na rynku pracy.

Możliwości rozwoju firm są mocno uzależnione od kapitału i dostępności młodych, wykształconych kadr inżynierskich. W regionie nie brak wyższych uczelni kształcących wykwalifikowane kadry menedżerskie, na najwyższym, światowym poziomie. Funkcjonuje Uniwersytet Rzeszowski z wydziałami medycznymi, biotechnologicznym i inżynierii przemysłowej w zakresie nanotechnologii. Stąd tylko krok – do uruchomienia produkcji high – tech, poszukiwanej

przez odbiorców indywidualnych i warunkujących niezależność energetyczną gospodarstw domowych.

Pewne infrastrukturalne trudności zwiększa słaba dostępność internetu światłowodowego, trwałego i niezawodnego, w aplikacji łatwo dostępnych i tanich łączy podziemnych (o odpowiednich parametrach technicznych) należących do mieszkańców danej gminy. W przyszłości deficyt ten może powodować brak ograniczenia dla nieuzasadnionego wzrostu kosztów i dyktatu sprywatyzowanych firm, powstałych z własności społecznej tj. z dotacji osób prywatnych, finansujących w 100 proc. inwestycje telekomunikacyjne, które z reguły w początku lat 90. nie były finansowane z kapitału właściciela firmy.

Deficyt na rynku można odnotować we wszystkich nowoczesnych technologiach, w tym np. w dostępności komunikacji kwantowej za pośrednictwem łączy satelitarnych w połączeniu z naziemną technologią światłowodową. Do innych słabych stron można zaliczyć również brak szybkiego połączenia komunikacyjnego ze stolicą województwa – Rzeszowem dla małych i średnich miast województwa podkarpackiego i okolicznych gmin. Nastąpił deficyt współuczestnictwa w zintegrowanym systemie komunikacji Rzeszowa z przewoźnikami o zróżnicowanej formie własności, którzy również mogliby w kooperacji z transportem miejskim realizować zadania samorządu w zakresie komunikacji osobowej na dalszych trasach, łącząc „stolicę województwa podkarpackiego” z prowincją w jednym abonamencie.

Dotowanie powstawania nowych firm, wzmacnia proces „*brain gain*” – pozyskiwania nowych talentów. Młodzi mając podstawę lepszej egzystencji i możliwości rozwoju, chętniej pozostawaliby w powiatach oddalonych od stolicy województwa, bo brak byłby podstaw (ekonomicznych czy trudności komunikacyjnych związanych z pracą w centrum regionu) do emigracji zarobkowej. Województwo podkarpackie nie może pozostawać tylko miejscem na mapie atrakcji turystycznych, słabo skomunikowane z Polską centralną i północną. Na aktualną sytuację wpływają różne uwarunkowania historyczne. W coraz większym stopniu stają się mocną stroną rozwoju, a nie balastem. Z ekspansją istniejących firm wiąże się powstanie nowych inwestycji. Wobec tego możliwości zapisane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i oferowanych przez programy Europejskiego Funduszu Społecznego na poprawę sytuacji gospodarczej kraju członkowskiego, powinny wpływać na lepszą kondycję pracowników i firm, powstawanie nowych podmiotów np. w sektorze high-tech. Proces ten następuje. W zróżnicowanych dziedzinach produkcji może przeciwdziałać w przyszłości negatywnym oddziaływaniom, wzmacniając gospodarkę regionu ¹⁵.

¹⁵ Wszystkie działania mają za cel poprawę sytuacji w zakresie wzrostu coraz lepiej wykształconych pracowników i zwiększenia stanu trwałego zatrudnienia. Skoro środki zostają zaangażowane – powinny efektywnie wpływać na rozwój gospodarki i minimalizować bezrobocie. W zapisach ustawowych jest również określony zakres adresatów subsydiów do osób bezrobotnych lub poszukujących zatrudnienia. Nie zawsze jest to tożsame z zasadami aplikowania po środki UE, gdzie uczestnicy – w przypadku niektórych programów – powinni spełnić inne przesłanki uzyskania dotacji. W przypadku programów UE zasady uczestnictwa są ogłaszane przez instytucję realizatora danego projektu na podstawie przepisów UE (implementowanych przepisów krajowych). Na pewno sam proces wydatkowania środków będzie bardziej efektywny, gdy instytucje państwowe w rozszerzonym zakresie, przy uproszczonej procedurze będą mogły realizować projekty UE przy większym udziale tzw. projektów systemowych, za pośrednictwem tworzonej przez wiele lat struktury PUP w terenie i w ten sposób interweniować w ustalonych zakresach na rynku.